

AHOJ!

Jan Fisar, 'Aantokken', 1992, optisch glas 35x46x13 cm

Ledenbrief van de
Vereniging Vrienden
Nederland - Tsjechië & Slowakije

Nr. 106

M a a r t

1 9 9 5

COLOFON

Bestuur:

A. Hoogstad voorzitter
Antoniuslaan 33, 3341 GA Hendrik Ido Ambacht
Tel. 01858-12603

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer secretaris
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag
Tel. 070-3258679

J.M. van Gastel penningmeester
Postgiro rek.nr. 379543 t.n.v.
Ver. Vrienden Nederland-Tsjechië & Slowakije te Rijswijk
Tel. 070-3901190

A. den Boogert adj. secr./penn.
C. Oostveen
G.P.A. Schöpping
Mevr. H. Sugito
J. Vrijhof
Mevr. M. v.d. Wijngaard

Redactie Ledenbrief:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer tel. 070-3258679
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

Mevr. H. Sugito
Joh. Sugito
J.F.E. Wallin
J. Vrijhof

Ledenadministratie:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

GSM (Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse Muziek):

Hans Wallin (voorzitter) tel. 070-3278706
Prins Bernhardlaan 21, 2264 CA Leidschendam

Wim Brandse
Jacques de Coo

Afdelingen:

Amsterdam: K.L. Thio tel. 020-6791423
Rotterdam: A. den Boogert tel. 010-4205581
Den Haag: L.M.A. Marcus tel. 070-3683918

V.H.T.S.-Filmdienst:

K.L. Thio tel. 020-6791423
Van Baerlestraat 59, 1071 AR Amsterdam

Info Stedenbanden:

J.M. van Gastel tel. 070-3901190

Info Reisdienst:

A. Hoogstad tel. 01858-12603

NIEUWE LEDEN en DONATEURS

Wij heten u van harte welkom!

14/2 Stichting Samenwerking Gelnica-Gennepe (Don.)

15/2 Fam. S. Baakman, Zutphen

22/2 Dhr. A.B. Versteeg, Strijen

23/2 Stichting Vrienden van Maravská Třebová Vlaardingen (Don.)

PRANEDA bv.

Nijmegen - Nederland

IMPORT - EXPORT

Microweg 11 Tel.: 080-723523
6545 CL NIJMEGEN Fax: 080-723535

ČESKÝ KRUMLOV

Nieuw pension/restaurant in Zuid Bohemen
2/4/6 persoons kamers en appartementen
met logies, ontbijt, douche en WC.

Tweepersoonskamers v.a. f. 50 per dag

Informatie en folder: 055-664 362

Na Praag de mooiste stad met 300 beschermde monumenten. Mooie omgeving. Goed en nog goedkoop, ook in het vakantie seizoen.

In de jeugd vindt men tranen zonder verdriet,
in de ouderdom verdriet zonder tranen

Joseph Roux

VAN DE VOORZITTER

De jaarlijks Ledenvergadering komt er nu snel aan. Met de voorbereidingen beginnen wij een paar maanden tevoren, maar spannender wordt het naarmate de vastgestelde datum dichterbij komt. Altijd weer vragen wij ons af hoeveel leden zullen er komen en wie; zal het programma in de smaak vallen en wat zal het huishoudelijk gedeelte aan ideeën brengen. Wij hopen natuurlijk op een vruchtbaar gesprek en op plezierige ontmoetingen.

Deze keer toch een morgen/middag bijeenkomst. Dit om een tweetal redenen: ten eerste een budgettaire; een lunch kost minder dan een diner en de tweede reden is dat er 's avonds altijd wel een aantal aanwezigen wat vroeger naar huis willen, bij voorbeeld vanwege de treinverbinding. Ik denk dan aan de leden uit het Noorden.

Wij hopen weer een interessant programma te kunnen bieden. Bij het bestuur leven een aantal plannen, die, zo denken wij, een wat uitgebreider bespreking behoeven. Zo willen wij in het najaar een tweede bijeenkomst voor de leden beleggen, we willen wat meer aandacht geven aan andere activiteiten als het organiseren van tentoonstellingen en het uitstippelen van een reis naar de beide landen, waar we affiniteit mee hebben. Wie weet komt er nog meer aan de orde.

Het schrijven van dit stukje geeft mij gelegenheid aandacht te vragen voor het aftreden van Jan van Gastel als bestuurslid/penningmeester. Geheel onverwacht komt dit niet, want Jan heeft dit voornemen geruime tijd geleden ons kenbaar gemaakt.

Het zal duidelijk zijn dat wij het erg jammer vinden dat hij uit het bestuur stapt. Ik wil hier al wel uitspreken dat wij grote waardering hebben voor al datgene wat hij voor onze Vereniging gedaan heeft. Wij kennen Jan als een innemende persoonlijkheid, een toegewijd bestuurslid die door zijn kennis van zaken - wij namen er door zijn woord en geschrift met grote regelmaat kennis van - een grote inbreng had bij alles wat de Vereniging ondernam. Zeer zorgvuldig en weloverwogen, altijd beschikbaar op een vriendelijke manier. Een fijne collega.

Zo kan ik nog wel even doorgaan, maar ik hoop op de vergadering nog wat woorden te vinden om hem de verdiende lof toe te zwaaien.

Nog een laatste zaak wil ik hier memoreren.

Op 18 februari was er de reis- en informatiedag in Barendrecht. Dat was een groot succes. De Werkgroep Stedenband Barendrecht-Louny wist aan deze gebeurtenis een uitgebreide bekendheid te geven. Dat werd door de grote belangstelling beloond. Men schatte dat er wel achthonderd mensen gekomen waren om informatie voor een vakantie in Tsjechië of Slowakije tot zich te nemen. De bezoekers waren uit een uitgebreid gebied gekomen. Ook een succes voor Cok en Guido die veel tijd en energie geven om de informatie actueel te houden. Vanzelfsprekend mag ik de groep leden niet vergeten, die bij zo'n gelegenheid altijd weer paraat zijn.

Arie Hoogstad.

--*-*

Carpooling

Carpooling

Carpooling

Gaat u naar Tsjechië of Slowakije en bent u bereid iemand mee te nemen? Of bent u op zoek naar iemand met een vervoermiddel die naar Tsjechië of Slowakije gaat?

Neem dan contact op met ons lid de heer H. Truin; hij heeft op zich genomen de gegadigden tot elkaar te brengen. De heer Truin is dagelijks telefonisch bereikbaar onder telefoon nr. 020-692 5770

VAN HET BESTUUR

Jaarvergadering 1995

Voor alle zekerheid herhalen we hier het hoe, wat en waar.

De jaarlijkse algemene ledenvergadering wordt gehouden op zaterdag 25 maart a.s. in het v.d. Valk motel Breukelen te Breukelen, gelegen aan de autosnelweg Utrecht/Amsterdam en met openbaar vervoer te bereiken met de trein (station enige stappen verwijderd van het motel).

Om 10 uur is de zaal open en verwelkomen wij onze leden en donateurs met een kopje koffie. Rond half elf is de aanvang van de vergadering - de agenda wordt ter plaatse uitgereikt - die tot 1 uur duurt, onderbroken door een pauze waarin een tweede kopje koffie wordt geserveerd.

Van 1 tot 2 uur is het lunchpauze waar we gezamenlijk van zullen genieten. Een eigen bijdrage van f 10,- betaalt u bij entree van de jaarvergadering. Daar wij van te voren het aantal lunches moeten bestellen verzoeken wij u ons even te berichten (schriftelijk of telefonisch aan het secretariaat - zie pag.2), en wel vóór 22 maart a.s.

Het middagprogramma (van 2 tot 5 uur) wordt opgeluisterd door Zora met haar ensemble Vojnička (haast traditioneel!). Het gezelschap bestaat uit 4 musici, een danspaar en een jongetje. Ook wij zijn nieuwsgierig welke verrassing Zora ons voorschotelt.

H.G.B.

--*

VAN DE REDACTIE

In deze drukke periode - zo vlak voor de jaarvergadering - proberen we deze 'Ahoj' toch zo snel mogelijk te maken en bij u in de briefbus te krijgen. Zoals zo vaak is het weer een race tegen de klok.

De voorplaat toont één van de glasobjecten van Jan Fišar; deze fraaie kunst wordt tentoongesteld bij Gallerie Groll in Naarden. U leest er alles over in de rubriek "Wat het oog streelt".

Behalve de bijdragen van Marijke van den Wijngaard voor "Onze boekenplank" is er voor deze rubriek een flink artikel door Peter Krug ingezonden. Het Tsjechische portret van deze schrijver is dat van Josef Čapek.

Van onze nieuwe lid Suzanna Baakman uit Zutphen vernamen wij dat er aan diverse Volksuniversiteiten de mogelijkheid bestaat een cursus (10 lessen) "Tsjechisch op reis" te volgen. Suzanna geeft les aan de VU's van Zutphen, Apeldoorn, Ede en Zwolle.

Ook ons lid Liba Noya uit Groningen verzorgt zo'n cursus. Het secretariaat en de redactie van 'Ahoj' stellen het op prijs indien u nog meer namen kunt noemen van plaatsen waar een dergelijke cursus gegeven wordt.

De rubriek "Van en Over" bevat veel gevarieerd nieuws evenals de knipselmap.

Ook zijn er een aantal "Evenementen". Het Comenius Museum te Naarden verloot een reis bij de actie "Vrienden werven Vrienden", een slogan die ook voor onze V.N.T.S. zou kunnen gelden.

Kopij voor 'Ahoj' van April gaarne vóór 27 maart a.s. inzenden.

Hennie v.d. Burg.

~~*~*

REISTIPS

In nr. 3 (Maart '95) van het ANWB-blad "Reizen" staat op de pag. 83 t/m 89 een "Reizen"-route in Slowakije onder de titel "Stille pracht in de Malá Fatra". Deze routebeschrijving is gesierd met fraaie foto's en voert door de streek waar ons lid Hans de Groot woont; hij wordt er ook in genoemd en daar zijn wij best trots op. Elders in deze 'Ahoj' plaatsen wij bijdragen van Hans de Groot.

H.G.B.

~~*~*

EVENEMENTEN

Muziekuitvoering

Op zondag 26 maart a.s. om 14.00 uur, zal er in de Grote zaal van de Rudolf Steinerschool in Breda een muziekuitvoering plaatsvinden. Het gaat hierbij om een optreden van de muziekgroep Vonička, onder leiding van Zora Frennstadt uit Moravië, de streek rondom de Tsjechische stad Brno. Naar verwachting zal ook de Tsjechische ambassadeur in ons land, de heer Jaroslav Mihule hierbij aanwezig zijn. Deze muziekgroep bestaat uit 8 professionele muzikanten en zangers, zij spelen authentieke volksmuziek o.a. op cimbaal en klarinet.

De Bredase Vrije school organiseert dit concert in het kader van de Tsjechie activiteiten die gerealiseerd worden in Nederland door de Stichting Helias, om het Vrije school onderwijs in dit land te helpen ontwikkelen.

In de zomer van 1993 vertrok een leraar van de Rudolf Steinerschool uit Breda naar Tsjechie om deze ontwikkelingen te ondersteunen ter plaatse. Sedert die datum organiseert de Bredase Vrije school tal van initiatieven om deze leraar en zijn gezin, de familie Jiran, hierbij o.a. financieel te ondersteunen.

Door een lokale Brabantse omroep wordt in de maand maart hierover ook een radioprogramma gemaakt.

Het optreden is voor iedere geïnteresseerde bij te wonen, het adres is Minckelerstraat 27 te Breda. De toegang voor kinderen is gratis. Volwassenen betalen f 7,50 per persoon entree. De opbrengst komt ten goede aan de ontwikkeling van het Vrije School onderwijs in Tsjechie.

Informatie: Tsjechie groep Rudolf Steinerschool Breda
Dhr. R. Rietkerken, tel. 076-417898
Mevr. S. van Zutphen, tel. 076-713646

TSJECHIE en SLOWAKIJE

LANGLAUFEN

Groepsreizen onder leiding van
Tsjechische en Slowaakse gidsen
EN

individuele arrangementen en
reizen op maat.

TOPO-Aktief

tel. 080 - 606 427

Postbus 1133, 6501 BC Nijmegen
2de Walstraat 73, Nijmegen

De Witte Ziekte

Op Vrijdag 31 maart a.s. wordt, eveneens in de Rudolf Steinerschool in Breda, het Tsjechische toneelstuk "De Witte Ziekte" van de auteur Karel Čapek opgevoerd. De uitvoering begint om 20.00 uur en staat onder leiding van de heer Piet Elsgeest, welke dit toneelstuk samen met leerlingen uit de 10e klas van de bovenbouw heeft ingestudeerd.

Dit toneelstuk werd in 1937 geschreven door de auteur. (ons lid Herman van Tooren uit Aarhus/Denemarken vertaalde dit stuk in het Nederlands, red.)

Op zaterdag 1 april vindt er nogmaals een uitvoering plaats, ditmaal in de Vrije school "de Strijene" in Oosterhout. Verdere informatie bij de heer Piet Elsgeest, tel. 01693-2489.

Een korte weergave van de inhoud van dit bijzondere toneelstuk is op aanvraag beschikbaar.

* *

VRIENDEN WERVEN VRIENDEN

Het Comenius Museum in Naarden is een uniek museum. Uniek, door het beheer van het Comenius-mausoleum, wat een bedevaartsoord is voor Tsjechen en Slowaken. Uniek, omdat het als enige museum in Nederland nadrukkelijk een culturele brug probeert te slaan tussen Tsjechen, Slowaken en Nederlanders.

De Stichting Comenius Museum is een actie begonnen om Vrienden te werven voor dit unieke museum. De actie heeft de naam "Vrienden werven Vrienden" meegekregen omdat vooral persoonlijk contact met de Vrienden van het museum - donateurs en vrijwilligers - in nieuwe Vrienden moet resulteren. Het gaat er bovendien niet alleen om het aantal Vrienden te vergroten, maar ook om hen meer bij het museum te betrekken.

Aan het einde van de actie wordt een reis naar Praag voor twee personen, beschikbaar gesteld door Bohemia Travel en de ČSA luchtvaartmaatschappij, verloot onder alle Vrienden die op 28 maart 1995 ingeschreven staan. Deze dag was de geboortedag van Comenius.

Jan Amos Comenius (1592-1672) was een Tsjechische geleerde, die de laatste vijftien jaar van zijn leven in Nederland woonde en werkte. Zijn veelzijdige werk als filosoof, pedagoog, theoloog, politicoloog en natuurwetenschapper, is van groot belang geweest voor onze wereld. Zijn ideeën over opvoeding door middel van spel, aanschouwelijk onderwijs (plaatjes) en muziek zijn in het hedendaagse onderwijs nog terug te vinden. De opvoeding was voor Comenius vooral een manier, om de mens en zijn wereld te verbeteren. Vele andere van zijn suggesties hiertoe zijn te beschouwen als voorlopers van instituties als de Verenigde Naties.

Het museum geeft niet alleen een beeld van zijn leven en werk, maar probeert met behulp van een actief tentoonstellingsbeleid de mens Comenius en zijn geboorteland in een breed perspectief onder de aandacht van het publiek te brengen. Vrienden van het museum genieten de volgende voordelen:

- * gratis toegang
 - * 10% korting op artikelen uit de museumwinkel
 - * bij aanschaf in het museum, f 12,50 korting op de museumjaarkaart
 - * uitnodigingen voor openingen en andere evenementen in het museum.
- (Het museum is gevestigd aan de Kloosterstraat 33, 1411 RS Naarden)

Wie voor 28 maart inschrijft, en minimaal f 45,= doneert, krijgt een exemplaar van de Orbis Pictus in een moderne uitgave thuisgestuurd en maakt kans op de reis naar Praag.

De minimuminleg om Vriend te worden is f 35,=. U kunt Vriend worden door storting van dit bedrag op girorekening 22 70 02 t.n.v. Comenius Museum onder vermelding van "Vriend Comenius Museum". De actie voor de Orbis Pictus en de reis naar Praag loopt tot 28 maart 1995. De gelukkigen worden door het museum op de hoogte gesteld.

* *

9e Jan de Wit Autocars BV Softbaltoernooi voor dames
op 21, 22 en 23 april 1995

In het weekend van 21 tot en met 23 april 1995 organiseert de Haarlemse softbalvereniging DSC'74 het 9e internationale softbaltoernooi voor dames. Elk jaar wordt dit toernooi beschouwd als het startschot van het nieuwe softbalseizoen. Nagenoeg alle hoofdklasse-teams, alsmede het Tsjechische Nationale Damesteam en een team van Nederlandse oud-internationals doen aan dit toernooi mee.

De deelnemende hoofdklasse-teams zijn:

Terrasvogels	RCH	Sparks	HCAW
DSC'74	Pirates		

Gestreden wordt om een drietal geldprijzen, die de verenigingen uitstekend kunnen gebruiken.

De organisatie heet u van harte welkom op deze dagen. Met name roept zij de landgenoten van de Tsjechische dames op om hen te steunen.

Het toernooi wordt verspeeld op de velden van DSC'74 aan de Boerhavelaan te Haarlem (Schalkwijk). Het telnr. van het sportcomplex is 023-333647.

Voor verdere informatie omtrent o.a. het wedstrijdprogramma wordt verwezen naar het secretariaat van de organisatie:

Mevr. A.J. Hooile, Kopenhagenstraat 9, 2034 RA Haarlem.
Tel. 023-334612.

Mochten er nog bedrijven geïnteresseerd zijn in eventuele sponsering, dan kunnen zij contact opnemen met de PR-man van de commissie:

P. Ruigrok van de Werven, Belgiëlaan 59, 2034 AW Haarlem.
Tel. 023-361409.

De commissie heeft haar inziens een zeer aantrekkelijk pakket mogelijkheden te bieden om uw bedrijf onder de aandacht van de mensen te brengen.

~~*~*

NIEUWS VAN DE STEDENBANDEN

Harderwijk-Znojmo

Van het Comité Harderwijk-Znojmo ontvingen we Nieuwsbrief nr. 2 van januari 1995. De Nieuwsbrief is gemaakt in de vorm van een 16 pagina's tellend boekje. In het voorwoord zegt het comité dat de uitgave bedoeld is om de le-

zers op de hoogte te houden van de veelheid aan relaties en contacten, die niet alleen op sportief en cultureel gebied en via het onderwijs, maar ook op zakelijk en economisch terrein zijn ontstaan. Geconstateerd wordt dat de Tsjechische zusterstad dan wel bijna 1200 km van Harderwijk verwijderd is, maar dat die afstand voor heel wat Harderwijkers inmiddels aanzienlijk korter is geworden, zodat de stedenband niet zo maar een loze kreet is, maar een waardevol middel om kennis te maken met mensen uit een toch heel wat andere samenleving en om van elkaar te leren.

In de voorliggende Nieuwsbrief wordt verslag gedaan van het bezoek van 40 scouts uit Znojmo aan Harderwijk, in feite een tegenbezoek, want eerder gingen Harderwijkse scouts richting hun collega's uit de Zuid Boheemse plaats. Opgemerkt wordt dat de leiding van de Znojmesse scouts veel mensen op VUT-leeftijd kent. Die "oudjes" hadden even in gedachten alleen naar Harderwijk te gaan, maar uiteindelijk mochten de jonge scouts ook mee. Gelukkig maar, zegt het verslag.

Verder een verhaal van Matty en Linda uit groep 8 van basisschool De Driemaster over de reis van deze groep in september 1994 naar Znojmo. Een enthousiast verslag, waaruit blijkt dat de reis en de ontmoeting met de Tsjechische kinderen een groot succes is geweest. Met als hoogtepunten pannenkoeken eten, een spannend nachtspeel bij een ruïne, een bezoek aan onderaardse gangen, volksdansen en DISCO. Dat laatste woord staat in Matty en Linda's verslag met hoofdletter en met vier uitroeptekens er

achter, terecht uiteraard want "daar werden er al een paar verliefd". Bij het afscheid op de laatste dag moest iedereen huilen, zo valt verder te lezen.

Ook meldt de Nieuwsbrief, dat de kerstkaarten-actie weer een groot succes is geweest. Het comité Harderwijk-Znojmo zorgde dat op diverse plaatsen inwoners van Harderwijk op speciale "stedenbandkaarten" hun eigen naam en adres konden invullen. Tegen de kerstdagen werden de kaarten via de scholen in Znojmo verspreid. De ontvanger kon als hij of zij wilde de afzender een kaart terugsturen. Ruim 300 kaarten gingen naar Znojmo en er kwamen vanuit die plaats heel wat reacties, zodat de vriendschap tussen de mensen in de beide steden ook op deze manier verder werd uitgebouwd.

In de Nieuwsbrief ook aandacht voor de deelname van de Harderwijkse zwem- en poloclub De Woelwaters aan een internationale zwemontmoeting met als inzet de grote prijs van Znojmo, waarbij de sportieve successen van de Nederlandse gasten niet groot waren. Wat weer enigszins goed werd gemaakt bij de in het zelfde weekend gehouden Miss Znojmo 1994-verkiezing. Daarbij werd de Harderwijkse zwemster Lisette Eschweiler gekozen tot Miss Znojmo 1994. Van haar - met erelint - een foto in de Regionální týderík Znojemska, die in de Nieuwsbrief is overgenomen.

En omdat er deze maand weinig Stedenbandnieuws is binnengekomen, ook nog maar even iets over het "Hollandpark" dat sinds 20 oktober jl. mooi ligt te wezen aan de Videnská Trida in Znojmo.

Het park is ontworpen door de heren Nijendijk en van Panhuis van Stadsbeheer gemeente Harderwijk en Tonsel BV Groenvoorzieningen uit die gemeente maakte een beplantingsplan en schonk bovendien de benodigde materialen. Op 17 oktober van het vorig jaar ging een volle trailer met 2000 rozestruiken en sierheesters en 25 parkbomen naar Znojmo, waar medewerkers van de gemeente en van Tonsel BV zorgden dat alles op de goede manier en volgens plan in de grond kwam. Dat moest vóór de officiële overdracht op 20 oktober aan de gemeente Znojmo, waarvoor een delegatie uit Harderwijk naar de zusterstad was getogen. Het was voor de groenwerkers een haastklus, maar het lukte.

Burgemeester Hart van Znojmo was erg blij met het initiatief vanuit Nederland, dat zijn gemeente een prachtig stuk openbaar groen heeft opgeleverd. Een parkje dat, zo deelt de Nieuwsbrief mede, gebaseerd is op twee bloembollenbedden, elk in de vorm van een telefoonhoorn. Daartussendoor een pad omzoomd door typisch Nederlandse heesters en verder nog een zithoekje tussen bomen.

Met het transport naar Znojmo ging ook een sierlijke rozenboog mee, geschenken door de gemeente Harderwijk en bestemd om te worden geplaatst in het kader van de reconstructie van een ander parkje in de partner-gemeente.

Tenslotte wordt in de Nieuwsbrief ook nog de aandacht gevestigd op de reisinformatie-dag over Tsjechië en Slowakije die op 18 maart a.s. van 12 tot 17 uur gehouden zal worden in gebouw "De Haven van Harderwijk" aan de Strandboulevard. Een project van VNTS in samenwerking met het comité Harderwijk-Znojmo, dat ook aanwezig zal zijn voor de promotie van de zusterstad.

*** REISCLUB DE ARGONAUTEN ***
avontuurlijk, actief & bijzonder

Het adres voor fietsvakanties in
TSJECHIE en SLOWAKIJE

Wij hebben diverse mogelijkheden:
* trektocht Zuid Bohemen
* fietsen en varen langs de Vltava
* stertocht Boheemse Karst
* stertocht Zuid Moravië
* trektocht in Patra-gebergte
Zowel individueel als groepen.

Vraag onze folder aan. Bel:
020-6628546

Tevens de verdere bestemmingen:
Fietsen in Bulgarije, Uzbekistan,
Kigizstan en rond het Bajkalmeer.
Kanoen in Kazachstan.
Bergwandelen op Kamtsjatka.

Wij zijn aanwezig op alle bekende
reisbeurzen voor actieve vakanties
met foto's, dia's, enz.

VAN DE LEDEN

De redactie ontving van Klara Boháček uit Maasbree en van Ed de Munck/Den Haag berichten die wij in de rubriek "Van en Over" plaatsen.

In deze rubriek brieven van mevr. J.H. van Haarlem/Schaijk, mevr. A. Kruyt-Verhaar/Den Haag en Hans de Groot uit Dolný Kubín.

Het is dit jaar honderd jaar geleden dat Přemysl Pitter (1895-1976) geboren werd. Hij heeft in de Tweede Wereldoorlog vele kinderen gered. Vele culturele manifestaties worden rondom hem georganiseerd. Hier volgt een overzicht:

1. Van 28 maart tot 31 december is er in het J.A. Komenskymuseum in Praag een tentoonstelling over het leven, werk en de tijd van Pitter.
2. Op 21 juni zal het symposium met een concert in de aula van de Karelsuniversiteit geopend worden. Het symposium zelf vindt op 22 en 23 juni plaats.
3. Tot slot zal er op 24 juni een ontmoeting plaatsvinden van vele geredde kinderen met de medewerkers en vrienden van de Přemysl Pitter en Olga Fierzovástichting.

Ann van Haarlem.

Vakantie in Dolný Kubín

Voor de tweede maal waren wij in Dolný Kubín, een heel leuk stadje dat ons aan Kufstein in Oostenrijk doet denken. Uiteraard hadden wij weer contact met Hans de Groot en weer was het heel gezellig. Zeker een plaats om eens heen te gaan, voor de kampeerliefhebbers een 'must'. De camping ligt ± 2 km buiten Dolný Kubín en is zeer mooi en rustig gelegen. Ik heb er dan ook prachtige foto's van.

We hebben via Hans een adres gekregen om een week te logeren in een flat vlakbij de houten brug. Als je in zo'n flat "woont" is het vakantiegevoel heel anders, je moet boodschappen doen en dat lukt best door middel van handen- en voetenwerk. Het leukste was het postkantoor. Aangezien we mijn moeder hadden meegenomen was toevallig zij de klos om een betaalkaart te gaan wisselen voor 3000 S.K. Na een kwartier in de rij te hebben gestaan was ze aan de beurt. De rij achter haar groeide ook. De lokettiste snapte de tenaamstelling niet. Ze liep weg om te informeren, de rij bleef staan en groeide nog steeds. Ik jok niet, na een half uur werd ma verder geholpen. Wat blijkt, in Slowakije staat de vrouw altijd op haar meisjesnaam, getrouwd, gescheiden of weduwe, doet er niet toe. Bij ons is dit dus anders, wij krijgen de naam van de man vóór onze meisjesnaam. Eindelijk, na een handtekening kreeg ze haar geld. M'n complimenten voor de Slowaken! In Nederland zal men nog niet eens 10 min. in de rij blijven staan, hier dus een half uur! Tip, indien mogelijk is het makkelijker als een manlijke partner geld via een betaalkaart opneemt.

Dan het 2e "probleem": De S.K. omwisselen voor DM bij de bank doet men niet. De DM zijn voor de Slowaken, met een hele zielige smoes lukte het een deel gewisseld te krijgen en met bankwisselpapier, want bewaar dit altijd goed.

Toch erg leuk en avontuurlijk dit soort dingen.

Het verblijf in de flat was heel leuk en gezellig, vooral de laatste ochtend boften we heel erg, we wilden vroeg vertrekken en waren druk bezig toen de stroom uitviel. Aangezien men alles elektrisch heeft was er een probleem, mijn man vond de stoppenkast, echter het werkte niet. Dan maar naar de moeder van degene van wie wij de flat huurden. Met gebaren en een "stop" snapte ze wat er was en stuurde binnen een kwartier de huismeester die ons uitlegde dat het niet in huis zelf verholpen kon worden maar in de meterkast in de flat. Toen de dames en Hans kwamen om af te rekenen had zij voor ons een soort "Apfelstrudel" gebakken, heel leuk en lief.

Wij kunnen iedereen aanraden deze plaats eens te bezoeken. Ook de omgeving is erg mooi, het Vratna-dal, de meren. Alleen de bergen en de natuur stralen enorme rust uit.

Complimenten ook voor Hans die alles voor ons perfect regelde! Snapt u waarom wij plannen hebben ons daar te gaan vestigen? Ga maar kijken.

Anneke en Robert Kruyt.

* = *

Wat je allemaal met (afval)hout kunt doen, behalve het in de open haard gooien.

Men neme (nee, dit wordt geen recept voor een lekker Slowaaks gerecht, alhoewel dit misschien een goed idee is voor een volgende keer) een stukje hout, een figuurzaag en gebruikte zijn fantasie, en ziehier de meest uiteenlopende dingen die dan gemaakt kunnen worden.

Nou, zo eenvoudig is het dus niet. Maar het kan wel, oefening baart kunst, en een mens heeft ten slotte tien vingers om het uit te proberen.

Een goede kennis van mij is vorig jaar voor zichzelf begonnen. Hij heeft een (éénmans)bedrijfje opgestart, welke houten speelgoed, souvenirs en overige voorwerpen maakt, zowel voor winkels als voor partikulieren.

Zijn basis-machine is een figuurzaag, die hij laat aandrijven door een motortje. Verder heeft hij een kleine cirkelzaag/schaafmachine waar ook nog een houtdraaibankje van gemaakt kan worden en een boormachine met standaard. In feite allemaal dingen, die bij menig Nederlandse doe-het-zelver ook in de schuur staan.

Het begon met heel eenvoudige dingen, zoals een haan die uit een aantal stukken bestond, en die als een legpuzzel in elkaar geplaatst moest worden (leerzaam voor kinderen van de eerste groep van de basisschool of nog iets jonger). Deze maakt hij nog steeds, ook al omdat er hier op de kleuterscholen ook belangstelling voor is. Er zijn ca 8 verschillende modellen. En het meest gecompliceerde wat hij tot nu toe gemaakt heeft is een koetsje, getrokken door twee of vier paarden.

Hans de Groot.

* = * = *

Cok Oostveen verzamelt voor de V.N.T.S. allerlei informatie op het gebied van reizen, vervoer, vakantiewoningen e.d. Een en ander staat ter beschikking van V.N.T.S.-leden. Hebt u op dit gebied nuttige informatie voor de V.N.T.S., laat het Cok dan weten. Zijn adres is: Mesdagstraat 23-I, 1073 HJ Amsterdam. Tel. 020-6628546.

UIT DE KNIPSELMAP

Eigendom van God en van de Tsjechen.

Het bovenstaande is het antwoord van enkele orthodox-communistische Tsjechen op de vraag aan wie de Sint Vituskathedraal op de Praagse Burcht toebehoort. Een uitspraak gedaan in het kader van de heftige discussies over wie het schitterende gotische monument nu eigenlijk in eigendom dient te hebben. In de communistische tijd werden alle katholieke bezittingen genationaliseerd en ook de Praagse kathedraal kwam aan de staat. Na de omwenteling van 1989 bleef deze situatie ongewijzigd. De Tsjechoslowaakse en later de Tsjechische staat hielden vast aan het eigendomsrecht en wezen bij herhaling alle claims voor teruggave aan de katholieke kerk af. De kerk besloot een procedure aan te spannen en werd onlangs in het gelijk gesteld; zij moest in haar eigendomsrecht hersteld worden. Deze beslissing viel bij velen niet in goede aarde. Er brak een storm van protest los en al snel leek het of de stelling dat de St. Vitus van het volk is en niet van de kerk de algemene publieke opinie was geworden.

President Havel, die na de rechterlijke uitspraak had gezegd de beslissing logisch te vinden maakte een draai en verklaarde het vonnis aan te zullen vechten. Formeel zal dat moeten gebeuren door zijn kanselarij die als beheerder van de Burcht ook de rechten op de kathedraal uitoefent en van de katholieke kerk als feitelijke gebruiker jaarlijks vier miljoen kronen vangt. Havel, die zich natuurlijk in een moeilijk parket gebracht zag, liet weten het beroep slechts op formeel juridische gronden nodig te vinden, maar de schijn is gewekt dat hij uiteindelijk gezwicht is voor de publieke opinie, waarin vooral veel schrijvers en andere culturele kopstukken de toon hebben gezet, daarbij overigens ook gesteund door een manifest van 107 leden van het Tsjechische parlement.

De arme kardinaal Miloslav Vlk, die zo blij was geweest met de uitspraak van de rechter zal nu dus het resultaat van het hoger beroep moeten afwachten. Dat zal mogelijk bepalend worden voor de algemene beslissing over de teruggave van kerkelijk bezit. Want parlement en regering zijn er na twee jaar nog niet uitgekomen. Ondertussen kan het bekvechten nog even doorgaan. In het lopende debat was het dus een streng in de leer zijnde groepje communisten dat met de uitspraak kwam: "Onomstotelijk is bewezen dat de St. Vitus eigendom is van God en van de Tsjechen". Meer praktisch (hoewel!) pakte de katholieke activist Augustin Navrátil het probleem aan. Hij ging in hongerstaking om zo de teruggave van de St. Vitus en alle andere eigendommen af te dwingen. Na enige tijd besloot hij toch maar weer aan het eten te gaan. Uit gehoorzaamheid aan de kerkleiding, die hem voorzichtig te verstaan had gegeven dat er bewondering was voor zijn vasthoudendheid, maar dat andere methodes toch de voorkeur verdienden. (uit een artikel van Stevo Akkerman in de Haagsche Courant van 13-2-1995).

Omdat er deze maand geen goede gevers van knipsels zijn geweest tot slot alleen nog een paar knipseltjes uit eigen voorraad.

- * Enkele taxischauffeurs in Praag hebben uit angst voor passagiers die hen willen overvallen hun wagen laten voorzien van "electrische stoelen". Als de nood aan de man komt is een druk op een knop voldoende om de passagier met kwade bedoelingen een stroomstoot toe te dienen. Die wordt dan geacht zijn boze voornemen te laten varen. Een vernuftig systeem van koperdraad in de bekleding van de stoelen maakt dat die zonodig een, overigens niet levensgevaarlijk, electrische stoel-effect kunnen krijgen. Volgens het bericht zijn de betreffende taxi's wel voorzien van een waarschuwend opschrift. Aspirant-criminelen hoeven dus alleen maar even goed op te letten bij het voorrijden van de bestelde of aangehouden taxi.

Ander nieuws uit Praag is de aanstaande opening van een museum voor moderne kunst. Op 21 september 1995 moet het zover zijn. De Tsjechische regering heeft voor het project niet minder dan bijna 20 miljoen gulden beschikbaar gesteld. Het nieuwe museum komt in het Veletrznipaleis, waar voorheen industriële tentoonstellingen en beurzen werden gehouden. Direct na de opening zal er een expositie van werken uit het museum voor moderne kunst in New York te zien zijn.

Autofabrikant Škoda, tegenwoordig gelieerd aan het Duitse concern Volkswagen, heeft in 1994 de verkoop met ongeveer 17% zien dalen. Van 220.000 exemplaren in 1993 terug naar 183.600. Skoda wijt dit aan het moeilijker dan verwacht op gang komen van de productie van het nieuwe model, de Felicia. Men is echter vol goede moed wat 1995 betreft en denkt in het lopende jaar 205.000 auto's te kunnen fabriceren en verkopen.

Hongarije en Slowakije proberen hun onderlinge betrekkingen te verbeteren. Vóór eind maart hopen de buurlanden de uitgangspunten voor hun toekomstige verhouding te regelen door de ondertekening van een verdrag. In dat verdrag wordt de onschendbaarheid van de grenzen vastgelegd en wordt afgezien van aanspraken op gebied van de ander. Ook zal er een garantie geregeld worden voor de rechten van minderheden. Het gaat daarbij om ongeveer 600.000 in Slowakije levende etnische Hongaren en om een 80.000 binnen de Hongaarse grenzen verblijvende Slowaken.

Door het tot stand komen van het verdrag, en vooral door een correcte uitvoering daarvan, zouden de veelvuldige klachten over de behandeling van de minderheid in het andere land een einde kunnen nemen. Zo willen de twee landen, die allebei streven naar een lidmaatschap van de Europese Unie en de Navo - zij het Hongarije momenteel wat vuriger dan Slowakije, wat meer gaan tegemoetkomen aan de eisen die die organisaties stellen voor toetreding.

Tijdens een zitting van de "commissie voor de (staats)media" van het Slowaakse parlement uitte Kamil Hatapka van de Slowaakse Nationale Partij zijn ongenoegen over de intro van het sportprogramma van de landelijke televisie. Daarin is de zwarte Amerikaanse atleet Carl Louis "Prominent aanwezig", aldus Hatapka en hij vindt dat dit uiterst ongepast is. "Niet een neger hoort die intro te domineren, maar een eigen Slowaakse sportheld, want de Slowaakse televisie is onze televisie", zo fulmineerde het parlamentslid, dat ooit trainer van een wielerploeg was. Volgens het bericht gaat de Slowaakse televisie inderdaad over tot wijziging van de gewraakte info.

Jan van Gastel.

* *

* *HERFTS- EN WINTERVAKANTIES IN TSJECHIË:* *

* *- CULTUUR IN PRAAG: appartementen v.a. f. 25,- p.p.p.d. met* *

* *culturele en/of restaurantreserveringen, excursie-aanbod etc.* *

* *- WINTERSPORT IN REUZENGEBOURGTE, ADELARSGEBOURGTE EN* *

* *SUMAVA: nieuw aanbod van vakantiewoningen en pensions* *

* *met verhuur van ski's, schaatsen, sleden etc.* *

* *- WANDELEN, FIETSEN EN SOMS OOK LANGLAUFEN IN MIDDEN-* *

* *EN ZUID BOHEMEN: nieuw aanbod van vakantiewoningen en* *

* *landelijke hotelletjes met verhuur van fietsen, schaatsen,* *

* *sleden etc.* *

* *

* *Voor inlichtingen en aanvraag folder en beschrijvingen:* *

* *M. van Urk* *

* *telefoon 020-623 1662* *

* *telefax 020-624 2036* *

* *

Voor de Volkskrant van 17 februari is hun correspondent Cees Zoon zeer actief geweest, getuige het feit dat er maar liefst twee artikelen over Tsjechië en een artikel over Slowakije in stonden.

De Tsjechen en hun geheime dienst

Allereerst een artikel over de Tsjechische Veiligheids-Informatiedienst BIS. BIS wordt beschuldigd van het bespioneren van een regeringspartij, het schaduwen van mensenrechten- en milieuorganisaties en het af luisteren van de telefoon van de Noordkoreaanse ambassade om daarna de informatie door te geven aan de Zuidkoreanen. Nu zou je toch zeggen, wat moet een staatsveiligheidsdienst anders doen, nietwaar? Niet dat iedereen het met hun activiteiten en de keuze van de bespioneerden eens is, maar feit is wel dat wat hier staat dagelijkse kost voor een veiligheidsdienst. Maar wat de meesten niet bevalt is dat bij elke affaire vele Tsjechische vingers wijzen in de richting van ex Stb-ers, agenten van de voormalige Tsjechoslowaakse geheime dienst, die blijkbaar toch in dienst zijn bij de BIS.

De ODA, de kleine coalitiepartner in de regering van premier Klaus, wordt verdacht van groot-scheepse bankfraude en ging in de tegenaanval met de beschuldiging dat de partij wordt bespioneerd door de dienst, die bovendien informatie naar de pers zou lekken. Dat laatste leidde tot een uitvoerig debat, waarin naar voren kwam dat zelfs de NAVO bezorgd zou zijn over het gebrek aan vertrouwelijkheid bij de Tsjechen. Midden in het debat werd BIS-directeur Devátý herinnerd aan een uitspraak van twee jaar geleden, toen hij Bill Clinton een crypto-communist noemde die nooit president mocht worden. De Tsjechoslowaakse geheime dienst, waarvan Devátý toen onderdirecteur was, zou tijdens de verkiezingscampagne Clinton's tegenstander Bush hebben gesteund door het leveren van mogelijk belastend materiaal voor Clinton.

Ne tak nahlas, šéfe. Tady i muzikanti mají uši.

Niet zo hard chef. De muzikanten hier hebben oren.

Zes mensenrechten- en milieuorganisaties hebben inmiddels een aanklacht ingediend tegen de BIS en haar directeur Devátý. Deze organisaties worden door de BIS gelijkgeschakeld met criminele en extremistische organisaties en worden door de geheime dienst nauwgezet in de gaten gehouden. Het zal je maar overkomen dat jij, of een organisatie waar je lid van bent, door de BIS als crimineel of extremistisch wordt bestempeld, als je hoort hoe deze dienst te werk gaat. In een interview namelijk, onthulde directeur Devátý: "Bij het definiëren van het begrip extremisme heeft de BIS zich gebaseerd op de ervaring van buitenlandse partners en is nauwgezet gestudeerd in woordenboeken en encyclopedieën".

De Tsjechisch voetbalbond dient een klacht in bij UEFA

De Tsjechische Republiek, nog altijd met Nederland in de race voor het EK in 1996, is door de UEFA tot een van de achterlijkste voetballanden van Europa gebombardeerd. Na de opsplitsing van Tsjecho-Slowakije twee jaar geleden is de Tsjechische bond door de UEFA niet erkend als opvolger van de Tsjechoslowaakse bond. Daarmee heeft het land zijn plaats op de Europese ranglijst verloren.

Tsjechië staat thans 43ste op de lijst van 49 landen, achter Cyprus, Malta, Albanië en andere landen waar voetbal aanzienlijk minder voorstelt. De lijst is gebaseerd op de resultaten van de laatste vijf jaar in Europese competities en aangezien Tsjechië pas een jaar lid is van de UEFA, heeft het in die korte tijd nog maar weinig punten kunnen scoren.

De Tsjechen zijn volgend jaar alleen verzekerd van een plaats in de Europa Cup voor bekerwinnaars, de nieuwe landskampioen, waarschijnlijk Slavia Praag of Viktoria Žizkov, wordt afgescheept met deelname aan de UEFA cup. Alleen voor de gerenommeerde club Sparta Praag zou een uitzondering worden gemaakt, maar die draait dit seizoen slecht en staat vijfde. Gezien de successen in het verleden van Sparta Praag en van het inmiddels opgeheven Dukla Praag, verwachten de Tsjechen een andere behandeling. De Tsjechische bond heeft bij de UEFA een officiële klacht ingediend. UEFA-voorzitter Lennart Johansson zei in Praag dat zijn organisatie de klacht in behandeling zal nemen, maar gaf de Tsjechen weinig kans op succes.

Slowakije voltooit reactor desnoods met Russisch geld

Als de Europese Bank voor Reconstructie en Ontwikkeling niet over de brug komt, zal Slowakije de Russen te hulp roepen voor de voltooiing van de kerncentrale in Mochovce. "Rusland is bereid de financiering geheel voor zijn rekening te nemen", verklaarde de Slowaakse premier Mečiar aan het einde van het bezoek van zijn Russische collega Tsjernomirdin aan

Bratislava.

Half Europa protesteert inmiddels tegen de centrale en een verwacht krediet van de Oost-Europabank. De Duitse oppositie wil dat Duitsland zich uit het project terug trekt en de Oostenrijkers lobbyen massaal tegen de centrale.

Er is bijna anderhalf miljard gulden nodig voor de voltooiing van de centrale in Mohovce. Ruim 400 miljoen moet komen van de Oost-Europabank, die volgende maand beslist. Euratom zou voor een zelfde bedrag bijdragen, terwijl de rest wordt opgebracht door de deelnemende bedrijven.

Met name milieu-organisaties en politieke partijen in het kernvrije Oostenrijk hebben weinig vertrouwen in de veiligheid van Mohovce. Als alternatief biedt Oostenrijk steun bij de bouw van een gemengde gas-stoomcentrale.

Premier Mečiar vindt de bezwaren onzin, verbaasd zich over de drukte over Mohovce terwijl niemand spreekt over de te bouwen Tsjechische kerncentrale in Temelín. Dat lijkt al snel weer op een samenzwering tegen het jonge Slowakije, meent de krant *Narodná obroda*. De beveiligingssysteem voor de centrale in Mohovce zijn van Siemens uit Duitsland en voor een gecombineerde gas-stoomcentrale moet Slowakije niet alleen gas uit Rusland kopen, maar ook uit de Westeuropese landen, waarbij Oostenrijk waarschijnlijk van meeprofiteert.

De opmerking over de Tsjechische kerncentrale in Temelín is niet waar. Dit project heeft inmiddels zoveel protesten opgeroepen dat de relatie tussen Tsjechië en Oostenrijk er flink door is verstoord. Ook in Temelín gaat het om reactoren van Sovjet-ontwerp die door het Amerikaanse Westinghouse worden aangepast. De Tsjechische regering heeft alle kritiek naast zich neergelegd.

Mark Tomlinson van de Oost-Europabank noemt het krediet echter verantwoord. Het project in Mohovce verhoogt volgens hem de nucleaire veiligheid in Slowakije, doordat het de sluiting van twee verouderde reactoren in Jaslovské Bohunice mogelijk maakt.

Duitsland, Duitsland en nog eens Duitsland

Het is het gespreksthema dat Tsjechië in staat van opwinding houdt. Nederland mag een gecompliceerde verhouding hebben met de grote buurman, het is niets vergeleken bij de commotie die alles wat Duits is losmaakt bij de Tsjechen. In de Volkskrant van 24 februari beschrijft Cees Zoon de discussies over de Sudeten-kwestie, met name met het oog op de naderende herdenking van een halve eeuw bevrijding. Vele Tsjechen vrezen dat de verdreven Sudeten-Duitsers de gelegenheid aangrijpen om aandacht op hun verleden te vestigen en het geweld hen aangedaan komen gedenken. Hoewel het een episode is die de Tsjechen niet zo zwaar op de maag ligt, aanzien er consensus bestaat over de juistheid van het besluit de Duitsers te deporteren, is de discussie er over nog lang niet afgesloten.

De excuses die Havel vijf jaar geleden aanbod, is bij velen niet in goede aarde gevallen. De officiële excuses werden door de Landsmannschaft, de organisatie van Sudeten-Duitsers in Nürnberg, opgevat als het begin van volledig eerherstel en vooral van teruggave van de onteigende bezittingen in Tsjechië. In een rede die gezien wordt als een beginselverklaring inzake Tsjechische-Duitse relaties, onderstreepte Havel echter dat Tsjechië alle aanspraken van Sudeten-Duitsers van de hand wijst. In zijn toespraak op de Karelsuniversiteit in Praag stelde Havel dat het moment is gekomen om de confrontatie te beëindigen en een begin te maken met samenwerking. Volgens Havel moeten excuses en het indienen van rekeningen voor het verleden plaats maken voor een serieus debat: "Het opwekken van het verleden brengt alle demonen die daar lagen te sluimeren, weer tot leven. Dat is niet de weg die wij moeten gaan."

Tegenstanders van Havels gebaar naar Bonn wezen erop dat van Duitse zijde nooit excuses zijn aangeboden voor de misdaden bedreven door de nazi's tijdens de bezetting. Bovendien zijn Tsjechië en Slowakije de enige landen waar de Duitsers geen Wiedergutmachung aan de slachtoffers hebben betaald. Deze kwestie is nog altijd niet van de agenda af. De regering van premier Klaus heeft inmiddels uit eigen zak de slachtoffers van het nazisme een vergoeding betaald. Die moet echter gezien worden als een voorschot, het geld wil Klaus terug hebben uit

Bonn. Er zit echter weinig ontwikkeling in de gesprekken hierover.

<p>*
* <i>Vakantiehuis te huur in een mooie omgeving,
bij bos en rotsen, in Suchý Důl, bij Adršbach.</i>
*
* <i>Huis met veranda, douche met warm/koud water,
toilet, keuken, woon - slaapkamer met 2 bedden
en een slaapkamer met 3 bedden. Eigen parkeer-
plaats en in de tuin plaats om vuur te maken.</i>
*
* <i>Huur: DM 300,- per week.</i>
* <i>Inlichtingen bij Theo den Ridder en Arianne Klaassen,</i>
* <i>Mr. Kesperweg 142, 2982 RS Ridderkerk,</i>
* <i>tel. 01804-32259</i>
</p> | <p>
* De regering en president Havel
* krijgen veel kritiek op hun plan
* om vertegenwoordigers van
* Duitsland uit te nodigen voor de
* herdenking van de bevrijding in
* mei. Het luidruchtigst zijn de
* communisten en extreem-rechtsen,
* die stellen dat de regering
* het leed van de Tsjechische
* slachtoffers op deze manier
* bagatelliseert.
* Intussen wordt Tsjechië over-
* stroomd door Duitse toeristen.</p> |
|--|--|

De toevloed van Duitsers met een welgevulde portemonnee in Praag is duidelijk merkbaar, maar wordt niet altijd als een zegen opgevat. De Duitse toeristen wordt arrogant gedrag verweten. In Cheb, ooit het onderdak de nazi-beweging van de Sudeten-Duitsers, is een strijd ontbrand over een begraafplaats voor de 1700 Wehrmacht soldaten die in de buurt sneuvelen. Het idee wordt wel gesteund door de lokale middenstand, die denkt dat de jaarlijkse herdenkingen hier extra inkomen opleveren.

De organisatie Mijn Huis reageerde op Havels toespraak met de oproep de Tsjechische soevereiniteit niet te schaden. Volgens de groep is een fors deel van het nationale bezit 'tijdens de zogenaamde economische transformatie voor extreem lage prijzen in handen gevallen van Duitse kopers, die nu van onze burgers, hun werknemers, eisen dat zij Duits spreken'.

De groep uit haar verontwaardiging over het feit dat de Staatsopera in Praag voorstellingen in het Duits brengt: "Het is een onderdeel van de geleidelijke germanisering van ons land met de collaboratie van bepaalde elementen van de Tsjechische bevolking."

Ničeho nelituji, chlapče. Kdyby mi dneska znovu bylo 60 a měl se rozhodnout, co budu dělat, zase bych šel do důchodu.

Ik heb nergens spijt van, jongen. Als ik vandaag opnieuw 60 zou worden en moest beslissen, dan zou ik weer met pensioen gaan.

ING in Tsjechische pensioenmarkt

De ING Groep, de Oostenrijkse beleggings- en consultancymaatschappij EPIC en de grootste Tsjechische werkgeversvereniging beginnen samen een pensioenfonds. ING en EPIC nemen ieder voor 40% deel, de werkgeversvereniging voor 20%. Het is voor het eerst dat ING in het voormalig oostblok de pensioenmarkt betreedt.

De oprichting van het pensioenfonds volgt op de recente wetgeving in Tsjechië, die regelt dat deelnemers aan een pensioenfonds overheidssubsidie krijgen. Het is de bedoeling dat de werkgeversvereniging, het Verbond voor Industrie en Transport, de deelnemers aanbrengt. Bij het verbond zijn 1200 bedrijven aangesloten met in totaal 1,3 miljoen werknemers. Maar, deelname staat ook open voor niet bij het verbond aangesloten bedrijven. Aldus het Financieel Dagblad van 3 februari.

PTT Telecom wil met Zwitsers in Tsjechische PTT

Uit de Volkskrant van 24 februari: PTT Telecom heeft samen met Swiss Telecom een bod bij de Tsjechische overheid in gediend voor een belang in het staatstelecommunicatiebedrijf. De waarde van dit belang wordt geschat op ca. 1 miljard dollar (Amerikaanse).

PTT Telecom en Swiss Telecom hebben zich speciaal voor het bod op het Tsjechische SPT Telecom verenigd in de vennootschap Telesource. De Amerikaanse telecom gigant AT&T steunt dit initiatief en heeft een samenwerkingsovereenkomst met Telesource afgesloten.

Opvallend is dat France Télécom en Deutsche Telekom, die op het internationale gebied nauw samenwerken, ieder apart een bod uitbrengen. France Télécom met Bell Atlantic en Deutsche Telekom samen met Ameritech. Ingewijden houden het er op dat ze bang zijn voor anti-Franse en anti-Duitse sentimenten in Praag. Om die reden zouden zij ieder ook een minderheidsbelang in hun consortium hebben.

Rémy Martin Louis XIII

In het ANWB vakantiemagazine Reizen van maart 1995 staat behalve een uitgebreid artikel over vakantie in Malá Fatra in Slowakije, ook een stuk over het kasteelhotel d'Eschumont in Frankrijk. Dit hotel is aangesloten bij Relais & Chateau, een vereniging van 500 kasteeltjes, landhuizen, kloosters en molens over de hele wereld die zijn omgetoverd in elegante hotels en restaurants.

Tijdens het lezen van het stuk over het restaurant, trof ik de volgende passage: 'Na het diner gaan wij naar de non-smoking saloon en lachen ons dood om de prijs van een Rémy Martin Louis XIII die op de kaart stond, 5 cl voor 740 francs. We doen een Cointreau, toch nog 45 francs'. Dat komt mij héél bekend voor, dacht ik. Ja, dat klopt, want in de Ledenbrief nr. 99 van juni 1994 stond het stuk 'Voor een zweepje en Pasen naar Praag', ingezonden door de heer C. Hartman. De heer Hartman beklagde zich over het restaurant Sv. Klára Vinárna in Praag, waar hij 8.500 kronen voor twee glaasjes, jawel, Louis XIII de Rémy Martin cognac, moest betalen.

Omgerekend kost een glaasje Rémy Martin Louis XIII cognac in Frankrijk ongeveer 240 gulden, in Praag ongeveer 280 gulden. Toch nog een verschil van 40 gulden. Maar de cognac komt

waarschijnlijk niet uit een, zoals de heer Hartman het beschreef, 'vrij normale fles cognac Rémy Martin'.

Wat natuurlijk ook nog mogelijk is, is dat het niet goedkope kasteelhotel d'Eschimont ook extravagante prijzen rekent. Het is dan wel héél toevallig. Ik denk dan ook, dat ik de heer Hartman in deze toch gerust kan stellen, ze hebben hem geen poot uitgedraaid in Praag.

Knipseltjes uit de E-mail Carolina van de fac. voor Journalistiek van de Karels-universiteit

Economie

1. Begroting afgesloten met overschot.
Premier Klaus heeft bekend gemaakt dat de begroting van 1994 is afgesloten met een record overschot van 11,2 miljard kronen. Dit is volgens Klaus veroorzaakt door de lagere overheidsuitgaven in de maanden november en december.
2. Gemiddeld loon hoger.
In de eerste tien maanden van 1994 is het gemiddelde loon in Tsjechië met 588 kronen gestegen naar 6.889 kronen per maand. Het meest verdienen de inwoners van Praag, zij verdienen gemiddeld 20% meer dan in de rest van het land. Maar in Praag zijn de kosten voor het dagelijks leven ook hoger.
3. Inflatie volgens prognose.
Geheel volgens de prognose was de inflatie in Tsjechië in 1994 10%. Het duurst werden de prijzen voor diensten en levensmiddelen, 14%. De prijzen van industriële goederen stegen in 1994 slechts met 7%.
4. Symbolische staking tegen de nieuwe pensioenleeftijd.
Op 21 december 1994 hebben een half miljoen werknemers 15 minuten het werk neergelegd. De door vakbond opgeroepen staking richt zich tegen de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd. Die was voor mannen 60 jaar en voor vrouwen, afhankelijk van het aantal kinderen tussen 54 en 57 jaar. Het bericht melde niet wat de nieuwe leeftijdsgrenzen zijn. Gedurende de staking werden er petitie getekend en droeg men lintjes als teken van protest.
5. Leveringsproblemen van het zwarte goud.
Op 9 januari kwam er in Tsjechië voor de tweede keer geen olie uit de oliepijpleiding uit Rusland. De eerste keer, begin januari was er geen olie door de nieuwjaarsviering in Rusland. Nu waren het de Oekrainers, die problemen maakten over transitie van de oliepijpleiding die over hun grondgebied loopt. Nadat de Russen een contract voor 1995 met de Oekrainers hebben afgesloten en de transitiekosten hebben betaald, stroomde er weer olie uit de pijpleiding.
Tsjechië is met twee oliepijpleidingen met Rusland verbonden: de Družba via Oekraïne en de Adria via Joegoslavië. Door de oorlog in Joegoslavië is de Adria voorlopig afgesloten. Een nieuwe leiding, de Ingolstad, die Tsjechië met West Europa verbind, is pas eind 1995 klaar.
6. Werkloosheid.
De gemiddelde werkloosheid bedroeg in Tsjechië in 1994 3,3%, hetgeen 1,7% lager is dan men had verwacht. Volgens het Ministerie van Werk en Sociale Zaken zijn de meeste werklozen mensen met een lage opleiding. In Noord Moravië bedroeg de werkloosheid 8%.
7. Tijdelijke opheffing van de invoerrechten op aardappelen.
De Tsjechische regering heeft besloten om van 26 januari t/m 30 mei het invoerrecht op aardappelen tijdelijk op te heffen, omdat er een aardappelenschaarste heerst. Op de markt kost een kilo aardappelen tussen 18 en 26 kronen en is daarmee duurder dan een kilo geïmporteerde bananen of sinaasappelen. De aardappel, net als in de meeste Noordegerechten, is de basis van vele Tsjechische gerechten.

Politiek

1. Uitstroom uit Slowakije.
Dertigduizend Slowaken hebben in 1994 hun land verlaten om elders werk te gaan zoeken. Hierdoor verloren zij hun Slowaakse nationaliteit.*) Het zijn voornamelijk jonge en talentvolle wetenschappers die in het buitenland betere kansen en salarissen zoeken en waardering voor hun werk. Veel zigeuners zijn naar Tsjechië gegaan. De Slowaakse krant Narodná obroda, waar dit bericht in stond, wist verder te melden dat dit onder

werp in Slowakije word verzwegen.

*) Noot v.d. redactie: In het voormalige Tsjechoslowakije was het verboden om voor werk naar het buitenland te gaan, te immigreren. Vertrok men toch, illegaal dus, dan verloor men zijn nationaliteit. Het was wel toegestaan om in het kader van een uitwisseling of op uitnodiging, meestal voor een of andere vorm van studie, voor een korte/beperkte periode in het buitenland te werken. Of deze regel heden ten dage in Tsjechië nog van kracht is, is ons niet bekend, maar blijkbaar nog wel in Slowakije.

2. Herdenkingsdag Jan Palach.

Op 15 januari was er in zijn geboorteplaats Vsetaty, een tocht naar het graf van Jan Palach. De student Jan Palach heeft op 16 januari 1969 als protest tegen de invasie van de legers van het Warschau Pact zichzelf op het Wenceslavsp plein in Praag in brand gestoken. Deze herdenking echter, kreeg weinig aandacht van zowel de bevolking, de pers en ook de politici.

Op het Wenceslavsp plein demonstreerden op die dag ongeveer 30 aanhangers van de groep Vereniging voor de Republiek (een groep van de oppositiepartij Republikeinsepartij voor Tsjechoslowakije).

Cultuur

Op 15 januari 1995 overleed op 72-jarige leeftijd een van de meest bekende Tsjechische acteurs, Jan Krmr. Het laatst trad hij op in Steigerwald's stuk 'Nobel' in het Nationaal Theater in Praag.

Jan Krmr werd op 20 juni 1922 geboren en trad voor het eerst in een film op in 1937, de film 'Liza's vlucht naar de hemel'. Tijdens de Tweede Oorlog was hij lid van een rondreizend toneelgezelschap, van af de jaren zeventig was hij lid van de toneelgroep van het Nationaal Theater in Praag. Hij speelde ook in meer dan honderd films. In de berichten over zijn overlijden roemden alle kranten zijn tolerante instelling, innerlijke evenwicht en zijn moedige strijd tegen zijn langdurige ziekte.

Algemeen

1. Tsjechische waarden.

Uit een onderzoek gehouden door het 'Instituut voor onderzoek naar de publieke opinie' in november/december 1994, blijkt dat de meeste Tsjechen een tevreden gezin en tevreden vrienden het meest belangrijk vinden. Daarom zullen zij in eerste instantie altijd familie en vrienden helpen. Vervolgens hecht men waarde aan eigen populariteit, daarna gezondheid en ecologie. Minder belangrijk acht men het helpen van anderen/onbekenden die hulp nodig hebben.

2.

Record aantal verkeersongelukken.

In Tsjechië vonden er in 1994 156.242 ongelukken plaats (elke 3 minuten), waarbij er 1.473 mensen omkwamen (4 per dag), 6.232 zwaar gewonden en 29.590 licht gewonden vielen. Aldus de krant Mladá Fronta op 1 februari. Volgens de politie is dit het gevolg van het toenemende verkeer op de Tsjechische wegen. Op dit moment telt Tsjechië 1 auto op 3,8 inwoners, voor Praag is het 1 auto op 2 inwoners.

Met dank aan Pavla Kubicek en Jan Hartog uit Delft voor het ter beschikking stellen van de berichtenbundel van E-mail Carolina.

Můžete jít. Daruji vám život.

Gaat u maar. Ik red uw leven.

Johannes Sugito

Tsjechische portretten (XV)

De hinkende pelgrim. Leven en werk van Josef Čapek.

Josef ČAPEK

In de Ledenbrief van januari 1994 schonk ik aandacht aan de bekende Tsjechische schrijver Karel Čapek. Hierin vermeldde ik al zijn samenwerking met zijn broer Josef (1887-1945) een veelzijdig kunstenaar: schilder, graficus, schrijver, feuilletonist, criticus en redacteur van verschillende tijdschriften. Hij werd in Hronov geboren en als zovele andere Tsjechische intellectuelen liet hij het leven als slachtoffer van het nazi-regime: Josef Čapek stierf in april 1945 in het concentratiekamp Bergen-Belsen. Ten onrechte is hij altijd te veel in de schaduw van zijn bekende broer gebleven.

Al in 1921 hadden de gebroeders Čapek in hun allegorisch drama "Ze života hmyzu" (Uit het leven der insecten) de ontaarding van de moderne maatschappij aan de kaak gesteld en zich verzet tegen zelloze technificatie, collectivisme, klassenhaat en totalitaire regimes. Het is een kapitalist, die de kazernestad Hubertstown aan anderen ten voorbeeld stelt: "De arbeider moet een machine worden, die loopt

en anders niet. Iedere gedachte is een aantasting van de discipline". Deze kritiek klinkt op-nieuw door in Karel Čapeks bekende anti-utopie "RUR" (Rossums Universele Robots) over een wereld van robots (de term is afkomstig van de Čapeks!) waarvan er echter twee in opstand komen omdat zij menselijke gevoelens koesteren.

Levensloop.

De vader van Josef was districtarts in het Reuzengebergte (Krkonosé) en hij nam Josef vaak mee naar de bergdorpen, waar de latere kunstenaar de sociale ellende van de arme textiel-arbeiders van dichtbij meemaakte. Ook Josef leerde het handwerk in een Textielschool in Vrchlabí. De beide broers hadden het voorrecht in een kunstzinnige familie op te groeien: De vader schilderde en dichtte, de moeder verzamelde volkskunst en de grootmoeder leerde hun volksliederen, sprookjes en spreuken.

Op achttienjarige leeftijd kwam Josef Čapek naar Praag om aan de kunstnijverheidsschool te gaan studeren. Hier maakte hij op tentoonstellingen kennis met het werk van moderne kunstenaars als Van Gogh, Edvard Munch, Cézanne, Derain, Braque en Matisse. Een studiejaar in Parijs (1910) liet hem kennismaken met de primitieve Afrikaanse kunst, de "fauves" en kubisten en op een reis in Spanje met El Greco en Goya. Voor Josef had de moderne kunst evenals de middeleeuwse religieuze kunst ook betekenis als uitdrukking van de menselijke problematiek, m.n. de verhouding van het individu tot de samenleving, de zin van het menselijk bestaan en de vergankelijkheid van het leven. Josef Čapek was één van de oprichters van de "Skupina výtvarných umělců" (Groep van beeldende kunstenaars) die de moderne stromingen in de kunst propageerde. Van het begin werkte hij nauw samen met zijn populaire broer Karel. Zijn eerste zelfstandige boek was de essay-bundel "Nejskromnější umění" (De bescheidenste kunst, 1920) gewijd aan de naïeve kunst. Zijn veelzijdigheid spreekt ook uit een ander werk "Umění přírodních národů" (De kunst der natuervolken, 1938).

Strijdbare kunst.

Het zijn vaak eenvoudige, alledaagse motieven die zijn sterk door Cézanne en de kubisten beïnvloed werk beheersen: een moeder met kinderen, stilleven, landschappen. Maar naarmate de dreiging van Hitler-Duitsland toeneemt, krijgt Josefs werk een strijdbaar karakter, evenals dat van zijn broer Karel, die zijn pacifistische standpunt verlaat. Politieke caricaturen en anti-oorlogstekeningen zijn het wapen waarmee Josef de geest van zijn tijd te lijf gaat. Hij protesteert tegen het opkomende nazisme (dat bij de Sudeten-Duitsers veel aanhang vindt) in zijn serie "De laarzen van de dictator" en tegen het onrecht van München in de cyclus "Vuur". Geen wonder, dat de nazi's hem na de Duitse inval arresteren en hij achtereenvolgens in Dachau, Buchenwald, Sachsenhausen en Bergen-Belsen terechtkomt. Zijn 58ste verjaardag zou hij niet meer beleven. Ook onder de moeilijkste omstandigheden bleef hij werken, getuige zijn "Básně z koncentračního tábora" (Gedichten uit het concentratiekamp).

Uit de cyclus "Vuur" (1938).
Kritiek op de overeenkomst van München.

Josef heeft niet alleen werk van zijn broer geïllustreerd maar ook zelfs prozawerk geschreven. De waardering voor zijn veelzijdige oeuvre als illustrator en schrijver blijkt uit de toekenning van de Tsjechoslowaakse staatsprijs in 1930.

Slapende vrouw. 1932

Josef Čapek en Comenius.

In zijn prachtige en onlangs ook in het Nederlands vertaalde werk "Magisch Praag" wijst de slavist prof. A.M. Ripellino op de betekenis van Josef Capeks metafysische beschouwingen in zijn "Kulhavý poutník" (De hinkende pelgrim) uit 1936. Hierin knoopt hij aan bij de zwerver uit Comenius' "Labyrint světa a ráj srdce" (Het labyrint der wereld en het paradijs van het hart), waaruit zijn diepgaande belangstelling voor filosofische en religieuze vragen blijkt. De "Hinkende pelgrim" wordt gekweld door een verlamd been, zodat hij zich maar langzaam kan voortbewegen en af en toe halt houdt, om dan ook de rust te vinden over allerlei levensvragen na te denken, waarvoor de gejaagde moderne mens zich geen tijd gunt. De zwerver beweegt zich op zijn weg tussen geboorte en dood, "van het ene onzekere oord naar een nog onzekerder oord... van het ene niets naar het andere...". De verwantschap tussen Comenius' "Labyrint" en het boek van Čapek blijkt ook uit een uitspraak als deze: "De grootste avonturen zijn die van de innerlijke wereld" en ook deze: "De harmonie tussen gevoelens en gedachten, de bevleugelde verzoening tussen de smarten en vreugden van het leven, de dankbaarheid tegenover het zijn en in het bijzonder het verzet tegen het niets". De weg naar het innerlijk, naar het geestelijk leven betekend voor Čapek echter niet de negatie van de vreugden en de schoonheid der

wereld. Het leven is voor hem geen nederlaag in de zin van een Schopenhaueriaans pessimisme maar een "groot en onverwachts geschenk". Zelfs in het concentratiekamp bezint Josef Čapek zich nog op de essentiële dingen van het leven en schrijft hij zijn gedachten neer in een aantal aforisma.

De merkwaardige pelgrim van Josef Čapek herinnerde mij aan de wonderlijke figuur van "de betoverde pelgrim" van de Russische schrijver Leskov en ook aan Gorki's "bosjaki", de barrevoeters, die door het eindeloze Russische land zwerven en uiteraard ook aan de Tsjech Jaroslav Hašek (zie Ledenbrief van nov./dec. 1993) die niet in staat was zich aan een plaats of beroep te hechten. Dergelijke vaganten vormen de absolute tegenstelling van de dictators, die van de maatschappij een volledig beheerste, gereguleerde, gedisciplineerde mierenhoop willen maken. Tegen hen richt zich het verzet en de woede van de Capeks, van Karel en Josef, die met hun werk een blijvend monument in de Tsjechische kunst en literatuur hebben opgericht.

Peter Krug

POSTZEGELHANDEL DRS. F.B. DIJKSTRA

Voor f 1,60 aan geldige Nederlandse
postzegels sturen wij u de prijslijst(en)
van uw keuze.

- nummering volgens Michel
- prijzen in NLG
- ***/O/FDC
- zwartdrukken/ministerblokken
- landenlijsten/thematische lijsten

Postzegelhandel
Drs. F.B. Dijkstra
Sybren Valkemastrjitte 4
9088 BD Wirdum (Fr.)
Tel. 05105-51913
Fax 05105-51212

Wij
verzorgen
ook
(beëdigde)
vertalingen
van en naar
bijna alle talen!

TSJECHIË
SLOWAKIË
TSJECHOSLOWAKIË
EN VELE ANDERE
LANDEN

Atelier Ó dat staat zÓ

**Jong, energiek architectenburo maakt
uw bouwwerk op maat met de smaak
van Tsjechië en Nederland**

Ing. Arch. J. Urbanová Ing. F. Veerman

Atelier Ó Tel : 020 - 6266048
Bloemgracht 166-2 1015 TT Amsterdam

VAN EN OVER TSJECHIE EN SLOWAKIJE

De Bohemia-Stichting

In het fraai uitgevoerde tijdschrift "The heart of Europe", uitgegeven in samenwerking met het Tsjechische Ministerie van Buitenlandse Zaken, wordt in nr. 3, 1994 een korte uiteenzetting gegeven over de "Bohemia Foundation" (Nadace Bohemiae). Deze stichting is opgericht door prins Karel Schwarzenberg en wil de kennis van de Tsjechische Republiek in het buitenland vergroten, zodat dit het imago van Tsjechie ten goede komt. In het bestuur van de Foundation hebben vooraanstaande industriëlen, economen, wetenschappers en politici zitting. Voorzitter is Tomáš Bat'a, president van de bekende "Bata Shoe Company". Andere bestuursleden zijn o.m. Josef Zieleniec, de Tsjechische minister van buitenlandse zaken, de bankdirecteur Richard Salzmann en de vroegere woordvoerdster van het Ministerie van Buitenlandse Zaken Lucie Filipová. De Stichting organiseerde verschillende ronde-tafelgesprekken, waaraan o.m. werd deelgenomen door Hans van den Broek, E. Kukam, de Slowaakse minister van buitenlandse zaken en Margaret Thatcher. Ook werd een speciale conferentie gewijd aan de economische problemen in Midden-Europa. Men wil voorts door middel van conferenties, tentoonstellingen, concerten enz. in buitenlandse hoofdsteden de "Bohemia Foundation" meer bekendheid geven.

Wapen van de Tsjechische Republiek

Peter Krug.

Beleggen in een aantrekkelijke regio

Dit is een samenvatting van een interview met Dr. C. Prins, directeur Delta Lloyd Bank. Het geeft een opmerkelijk en soms zonnig beeld van investeren in Centraal Europa.

"Het klimaat voor Oost(?)europese aandelen is aantrekkelijk, omdat de rente structureel daalt, daar de inflatie voortdurend afneemt". Zo'n markt heet een emerging market. Beperken wij ons tot Hongarije, Tsjechie, Polen en Slowakije, dan zien we een groei van respectievelijk 0%, -35%, -55% en 75%, terwijl de westerse beurzen het in 1994 ook slecht gedaan hebben. Een zeer positief geluid uit Slowakije derhalve.

Prins vervolgt: "Daar is een economisch wonder aan de gang. De eerste helft van 1994 was er een hoge economische groei en de inflatie maar 4%. Je zou denken, dat Tsjechie er beter voor staat. In Slowakije zien we een hoge werkloosheid, maar het herstructureringsproces is hier verder ontwikkeld dan in Tsjechie bij een lager loonniveau. De schuldenpositie van Slowakije is duidelijk ongunstiger. Dit geldt ook voor de buitenlandse handel en de economische impuls vanuit het toerisme. Maar de bedrijven in Slowakije zien er beter uit dan menigeen denkt met een jong, in het Westen opgeleid kader. Ik weet zeker, dat zo'n land het gaat maken".

De beurzen waren enige jaren geleden zeer goedkoop. Dat wordt uitgedrukt in de koers/winstverhouding. Een waanzinnige goedkope verhouding van 1,5 is verleden tijd. Maar nog steeds zijn aandelen zeer goedkoop:

	Hong.	Polen	Tsjechie	Slowakije
koers/winstverhouding	12	13	14	8
aantal op de beurs genoteerde bedrijven	40	35	25	12
totale beurswaarde in miljarden	3,5	5	4,5	2

Beleggen in een emergingmarkt is risicovol. Grote koersfluctuaties kunnen optreden, maar ook omlaag!: Warschau was in 1993 de best presterende beurs, maar in 1994 van alle vier de beurzen het meest gezakt. Hier vindt ook de meeste handel plaats. In Boedapest is weinig handel en in Praag, maar ook in Bratislava wordt veel buiten de beurs om verhandeld. Het grootste risico voor de belegger is de politieke onzekerheid. "Het Donaufonds van Delta Lloyd daalde dan ook met 13% in 1994, maar Slowakije blijft zeer interessant voor de professionele belegger" aldus Prins in Beleggersnieuws.

Daniel Klein Breteler.

1944/1945 - 1994/1995 (4)

Zoals in deel 3 (Ahoj van januari 1995) aangegeven, had het grote winteroffensief van het Rode Leger in Slowakije veel minder terreinwinst opgeleverd dan elders. In de loop van februari 1945 hadden de Duitsers, handig gebruik makend van de aanwezige natuurlijke hindernissen in Midden-Slowakije, de opmars tot staan kunnen brengen op een verdedigingslijn Liptovský Mikuláš - Banská Bystrica - Zvolen - Krupina.

Maar in de eerste dagen van maart hervatten de troepen van het vierde Oekraïense leger hun aanvallen. De Duitse legerberichten van 3 en 6 maart kennen de aanvallers "onbelangrijke terreinwinst" toe en op 7 maart is er sprake van "druk in de bocht van het front bij Altsohl (=Zvolen)", alsmede van "harde afweergevechten van Duitse dekkingstroepen ten noorden en oosten van Schemnitz (=Banská Stiavnica)". Voor wie het taalgebruik van het Duitse opperbevel kent is het wel duidelijk, er wordt teruggetrokken.

Op donderdag 8 maart staat er in de Nieuwe Rotterdamsche Courant (één velletje van 30 bij 45 cm.) een van de weinige aparte berichten over de oorlogvoering in Slowakije en dat luidt als volgt:

SCHEMNITZ ONTRUIMD

Interinf meldt uit Slowakije:

Ten zuidwesten van Zvolen wierpen de Sovjet-Russen versterkingen in den strijd, zij konden, na verscheidene bataljons verloren te hebben, in het stadje Schemnitz binnendringen, dat na bloedige gevechten door de Duitsers ontruimd werd.

Dat is duidelijke taal van Interinf, dat waarschijnlijk toendertijd het officiële Slowaakse persbureau was.

Het Duitse hoofdkwartier blijft zich in meer verbloemende taal uitdrukken. Op 13 maart gaat het over "taai verzet van steunpunt-garnizoenen aan het bergfront van Midden-Slowakije" en een paar dagen later heet het: "In het Slowaakse Ertzgebergte bleven Sovjet aanvalsgroepen die hier en daar waren opgedrongen, voor onze achterwaartse steunpunten staken".

Ondertussen is er nog een legergroep van het Rode Leger op het Slowaakse strijdtoneel verschenen. Vanuit Hongarije is de rechtervleugel van het tweede Oekraïense leger onder maarschalk Malinovsky (de bevrijder van Boedapest) langs de noordelijke oever van de Donau op Tsjechoslowaaks gebied doorgedrongen. Zonder exacte plaatsnamen te noemen meldt het Duitse opperbevel in de laatste dagen van maart "afslaan van voortdurend krachtige aanvallen der Sovjets in achterwaartse steunpunten".

De troepen van Malinovsky vorderen dan ook gestaag en op 4 april bevrijden zij Bratislava, de hoofdstad van de - nu definitief aan zijn einde gekomen - "Slowaakse Staat". Waarna zij de opmars voortzetten, richting Moravie.

De Duitse strijdkrachten in Midden-Slowakije, achteruit gedrongen door het aanvallende vierde Oekraïense leger (nu onder bevel van generaal Jeremenko) en constant in de rug bedreigd door de in Moravie opererende Tsjechoslowaakse verzetsgroepen en de in het westen oprukkende Malinovsky, moeten nu ook het westelijke deel van Slowakije ontruimen.

Halverwege april maken de sovjetlegers, versterkt met Tsjechoslowaakse en Roemeense eenheden, zich gereed voor de laatste slag. Ze staan dan globaal op wat zes jaar lang de grens tussen de Slowaakse Staat en het Protectoraat Bohemen en Moravië is geweest.

Ook aan het politieke front is inmiddels het een en ander gebeurd. In maart 1945 heeft de Tsjechoslowaakse regering in ballingschap, die vijf jaar lang in Londen heeft verbleven, zich zelf ontbonden, waarna de leden met hun naaste medewerkers naar Moskou zijn gereisd. Daar bevinden zich eveneens een aantal uitgeweken politici, voor het merendeel Slowaakse en Tsjechische communisten en het is de bedoeling dat er een nieuwe regering, een Nationaal Front van Tsjechen en Slowaken, wordt gevormd. Dat lukt ook en op 5 april vestigt het nieuwe kabinet zich in het Oost-Slowaakse Kosiče. Dezelfde dag nog wordt er een regeringsprogramma bekend gemaakt, dat de geschiedenis zal ingaan onder de naam "Programma van Kosiče". Dit programma heeft duidelijk communistische tendensen met punten als de verdeling van het groot grondbezit en de nationalisatie van banken, mijnen en de zware industrie. Niet zo vreemd met een minister-president - Zdeněk Fierlinger - die bekend staat als uiterst linkse sociaal-democraat en een vice-premier, Klement Gottwald, die sinds jaar en dag de leider van de Tsjechoslowaakse communisten is. Naast hen vervullen twee partijlozen belangrijke functies, Jan Masaryk als minister van buitenlandse zaken en Ludvík Svoboda als minister van defensie. Basis van de buitenlandse politiek van het nieuwe Tsjechoslowakije zal volgens het Programma van Kosiče zijn het in 1943 door president Beneš met de Sovjet Unie gesloten vriendschapsverdrag, dat uit gaat van nauwe betrekkingen met de USSR. Verder is in het programma vastgelegd, dat alle Tsjechische en Slowaakse landverraders en collaborateurs streng gestraft zullen worden en dat alle Sudetenduitsers of anderszins Duitstaligen na de bevrijding het land uitgezet zullen worden, waarbij zij hun bezittingen zullen moeten achterlaten.

De regering Fierlinger gaat in de al bevrijde gebieden zo goed mogelijk aan de slag. Sinds die belangrijke vijfde april zullen nog zo'n vijf weken moeten verstrijken alvorens het hele land weer onder Tsjechoslowaaks bestuur staat.

Jan van Gastel.

FIRMA Z Á Ž R I V Č E K
BIEDT AAN :

BOUW VAN BEKREATIE WONINGEN
IN STIJL VAN OUDE VOLKS
ARCHITECTUUR

- afmeting : 10 x 6 m
- materiaal : houten balken
14 x 16 cm
- eigen grond : Nationaal Park
Malá Fatra
- Kijkwoning bezichtigen mogelijk
- Richtprijs : DM 85 000
- Goede verhuurmogelijkheden
- Informatie :
Jana Palková
Dukelských Hrdinov 2040/13
02601 Dolný Kubín
Slovenská Republika
Fax: 0042 845 2016
- U kunt uw vragen in het Nederlands stellen
en u krijgt in het Nederlands ook antwoord.

GENOOTSCHAP VOOR TSJECHISCHE EN SLOWAAKSE MUZIEK

Viktor Ullmann, een groot liederencomponist (1898-1944)

In Nederland is de Tsjechisch-joodse componist Viktor Ullmann hoofdzakelijk bekend geworden door zijn opera "der Kaiser von Atlantis" en dan kent men ook de ontstaansgeschiedenis van dit werk, dat geschreven werd in het concentratiekamp Theresienstadt; de uitvoering werd verboden; de componist en tekstdichter Peter Kien werden in oktober 1944 in Auschwitz vergast; de partituur werd na de oorlog teruggevonden en de première vond plaats in..... Amsterdam o.l.v. Kerry Woodward in 1975.

Ullmann was echter ook een groot liederencomponist (zijn tevens belangrijke instrumentale werk blijft hier uiteraard buiten beschouwing).

Van Ullmann zijn ongeveer 60 liederen behouden gebleven, verdeeld over kleine en grotere cycli en enkele afzonderlijke; de uitgeverij Schott in Mainz zal ze compleet gaan uitgeven; geïnteresseerden kunnen nu reeds geautoriseerde kopieën bestellen.

Ongeveer de helft van de liederen ontstond al vóór zijn gevangenschap (Ullmann verbleef in Theresienstadt van september 1942 tot zijn deportatie naar Auschwitz in oktober 1944). De meeste liederen zijn op Duitse teksten geschreven; daar

Ullmann de anthroposofie aanhing, is de keuze van enigszins mystieke en symbolistische dichters zoals Hölderlin, Ricarda Huch, Georg Trakl en de Zwitserse anthroposofen Albert Steffen en Conrad Ferdinand Meyer niet verwonderlijk.

Ook toonzette Ullmann een groot aantal verzen van zijn medegevangene H.G. Adler, die de holocaust overleefde en veel notenmateriaal van Ullmann wist te redden. Een enkele cyclus is op oud-franse tekst: de "Six sonnets de Louise Labé". Het gaat hier zonder meer om een lied-oeuvre van hoog niveau, stylistisch past het ongeveer in de lijn van Mahler over Zemlinsky naar de vroege Schönberg (laatstgenoemde twee waren Ullmann's leraren), maar heeft onmiskenbaar een eigen karakter.

Hoewel de componist grote sprongen in de melodie niet schuwte, komen ze toch niet zeer frequent voor; verder zijn de hoofdtonen van de zangstem dikwijls ergens in de pianobegeleiding terug te vinden, wat deze liederen minder moeilijk maakt om te studeren, dan bijvoorbeeld Schönberg of Webern. Soms vindt men canonische passages tussen zang en piano, zoals in het bijzonder fijne lied "Aus dem Häuschen in dem Garten" uit de "Sechs Lieder" op. 17 uit 1937 (tekst van A. Steffen, voor sopraan, omvang c'-a); andere liederen zijn weer koraalachtig gezet, zoals o.a. "Weihnachtsmorgen in Dornach" uit de "Geistliche Lieder" op. 20 (voor hoge of middenstem, omvang bes-g'). In dezelfde cyclus treffen we een zeer mooi lied aan, gebaseerd op een oud Zwitsers volkslied: "Die arme Seele": Een diatonische volksmelodie, die in de pianobegeleiding door blijft lopen, wordt in het

Een gesprek met uw Tsjechische vrienden of zakenrelaties voeren?
Bloemenexport naar Tsjechië?

Leer dan Tsjechisch !

Ervaren leraar met zeer uitgebreid eigen Nederlands lesmateriaal.

Privélessen in Purmerend.

Doeltreffende schriftelijke lessen met individuele begeleiding.

Tel. 02990-38238.

tweede couplet met een chromatische tegenmelodie in de zangstem gecombineerd.

Als verdere hoogtepunten uit het liederoeuvre van vóór de gevangenschap zou ik kunnen noemen "Am Klavier" uit de liederencyclus op teksten van Ricarda Huch (1939) voor sopraan, waar ik werkelijk het beeld voor mij meen te zien van iemand die aan de piano zit en zichzelf begeleidend een lied zingt, en het zeer dramatische "Sturmlied" uit dezelfde cyclus is werkelijk een juweel. In de cyclus "Sonnetten van Louise Labé" (1941) treft vooral het lied "Je vis, je meurs" door de grote zeggingskracht (voor hoge sopraan, omvang f'-bes'), prachtig is ook de illustratie van de luit in de begeleiding in het daarop volgende lied "Lut, compagnon".

Genoemd mogen worden ook de "Hafis-liederen" (deze perzische liederen in de Duitse vertaling van H. Bethge) voor bas-bariton, speciaal het raak getypeerde lied "Betrunken".

Wat Ullman in Theresiënstadt schreef is misschien gemiddeld genomen iets eenvoudiger maar van even hoog niveau. Om enkele werken speciaal te vermelden, zou ik de aandacht willen vestigen op de twaalf korte, bijna aforistische liederen "Der Mensch und sein Tag" (tekst van H.G.Adler) voor bariton en op de drie Hölderlin-liederen voor sopraan, met name "Abendphantasie" en de drie liederen op teksten van C.F. Meyer voor bariton, speciaal het humoristische derde lied uit deze cyclus: "Die Schweizer".

In het jaar, waarin we onze bevrijding herdenken, lijkt het me de moeite alleszins waard aan de liederen van deze componist aandacht te besteden (van de opera "Der kaiser von Atlantis" schijnt op 4 mei een uitvoering in Amsterdam gepland te zijn). Wie nadere informatie over de liederen wenst, c.q. iets met mij als begeleider studeren wil (een weinig ervaring met moderne, niet experimentele, muziek lijkt me wel nuttig) stelle zich met mij in verbinding (H. Wallin, tel. 070-3278706). Tot slot vermeld ik enige CD-opnamen:

RomanticRobot RR 1941: "Immer Inmitten", "Drei jiddische Lieder" en "Little Cakewalk", op een verzamel-CD "Theresiënstadt" (samen met werken van G. Klein, H. Krása en P. Haas).

Decca BA 925: Hölderlin-liederen, samen met de Opera "Der Kaiser von Atlantis".

Alea 584020-2231: "Liederbuch des Hafis" (een verzamel-CD "Musica Judaica"; adres uitgever: Alea, Michalská 12, Praha 1, eventueel kan ik proberen deze voor geïnteresseerden te krijgen; de CD bevat verder liederen van Moschelles, Zemlinsky, Krása, Pokorný en P. Haas).

De namen der zangers en begeleiders heb ik niet genoemd omdat ze in Nederland toch vrijwel onbekend zijn maar de kwaliteit is voortreffelijk.

Hans Wallin.

Uit en thuis in Tsjechië en Slowakije

Voor uitgebreide
informatie: Tailormade Travel
Trasmolenlaan 12
3447 GZ Woerden
Telefoon 03480-2 47 00
Fax 03480-2 01 02

MUZIKALE NOTEN

Op zondag 2 april verzorgt Blaaskapel Amatinka een jubileumconcert in de Speeldoos, Vlierstraat 6 in Vught. Aanvang 12.00 uur en de entree is gratis.

Zaterdag 15 april komt Moravanka in Sporthal "De Braacken" te Boxtel. Aanvang 20.00 uur. Zaal open 19.00 uur. Inlichtingen Wim Traa, tel.: 073-218159.

WAT HET OOG STREEKT

Tentoonstellingen

Bij Galerie Groll te Naarden zijn een tweetal exposities te zien, nl. glasobjecten (zie voorplaat) van Jan Fišar en porseleinreliëfs van Pavel Knappek.

Jan Fišar (1933) is een eigenzinnig en onafhankelijk werkend kunstenaar. Hij behoort tot de vooraanstaande glaskunstenaars in Tsjechië. Voor een glaskunstenaar heeft Jan Fišar een opmerkelijke studie gevolgd. Hij is opgeleid als beeldhouwer bij prof. Wágner in Praag. Pas in 1967 kwam hij voor het eerst in aanraking met de glaskunst. Het was prof. Libensky, hoogleraar aan de academie voor toegepaste kunsten in Praag, die hem in 1967 vroeg mee te werken aan de realisatie van drie monumentale glasplastieken voor de wereldtentoonstelling in Montreal. Fišar was gefascineerd door het voor hem nieuwe transparante materiaal. Tot 1980 maakte hij in staatsopdracht decoratieve wanden, mozaïeken en ramen voor de nieuwe architectuur in Tsjechoslowakije. Pas na deze periode kon Jan Fišar zich richten op zijn vrije werk, het zogenaamde studioglas.

Als beeldhouwer heeft Jan Fišar veel technische kennis verworven die hij toepast op het glas. Daarom valt zijn werk niet alleen op door de vormgeving en filosofie maar vooral ook door het hoge technische niveau. Op een fabelachtige wijze combineert Fišar glastechnieken als het buigen, slijpen en polijsten in gekleurd en kleurloos optisch glas. Zijn glasobjecten kunnen in drie stijlen worden gevat, nl. de neobarokke figuratieve plastieken, de massieve geslepen glasblokken - de zogenaamde stenen - en de abstracte objecten van optisch glas. Centraal in zijn werk staan de spanning tussen de buiten- en binnenvorm van het glasobject en de invloed van lichtval en de omringende ruimte.

Het werk van Jan Fišar is opgenomen in vele internationale openbare en particuliere collecties, o.a. in Düsseldorf, Praag, Belfast, Lausanne, Hamburg, de vesting Coburg, Immenhausen en Zürich. Jan Fišar heeft verschillende internationale prestigieuze prijzen voor de glaskunst gewonnen.

Pavel Knappek (1951) bezocht de academie voor toegepaste kunsten in Praag. Hij is lid van de académie internationale de la céramique en heeft internationale keramiekprijzen gewonnen. In 1988 exposeerde Pavel Knappek grote papierreliëfs. Kort hierop realiseerde hij de reliëfs in porselein. Zijn porseleinreliëfs lijken enerzijds op gekreukeld pakpapier, anderzijds dragen het exclusieve materiaal en de zachte kleuren bij tot het ontstaan van het volmaakte kunstwerk.

Ook op de Holland Art Fair die van 13-17 april in het Congresgebouw in Den Haag wordt gehouden, zal Galerie Groll glasobjecten van Jan Fišar tonen.

Restaurant Behemen

Het enige Tsjechische
restaurant in Nederland

Vlees- en visspecialiteiten

Appelhaven 26
1621 BC Hoorn (N.H.)
Tel. 02290-47692

De expositie duurt tot en met 11 mei 1995.

Galerie Groll is gevestigd in Naarden-Vesting, Turfpoortstraat 36a-38;
Tel. 02159-43701. Open: woe. t/m vrij. 10-17 u., za. 10-16 u. en op afspraak.

Nog tot en met 30 april is de tentoonstelling "Moraviae Nova: Comenius en de 17de eeuwse cartografie" te bezoeken.

In vorige "Ahoj's" en door de pers, radio en TV is ruim aandacht besteed aan deze tentoonstelling. Met name de eenmaligheid van het Tsjechisch kaartenmateriaal, dat nog nooit eerder in Nederland te zien was, maakt de tentoonstelling bijzonder. Bovendien is het voor het eerst, dat de zogenaamde "Ronde kaart van het Gooi" uit 1524 in het Gooi te zien is. Deze kaart is de oudst bekende van deze streek.

Comenius Museum, Kloosterstraat 33, 1411 RS Naarden-Vesting.
Tel. 02159-43045.

Open: tot Pasen van 14 tot 17 uur, maandag gesloten.

Vanaf Pasen: dins- tot en met zaterdag van 10 tot 17 uur;
zon- en feestdagen van 12 tot 17 uur.

Schilderijen en gebrandschilderd glas van

Miloslava Nievaldová (1952-Praag)

zijn te zien bij:

Galerie de Gang, Oude Delft 224, 2611 HJ Delft;

tel. 015-145295

en in de lounge van restaurant "Van der Dussen", Bagijnhof 118, 2611 AS Delft, tel. 015-147212.

Openingstijden: Lounge Van der Dussen iedere dag
vanaf 17.30 uur.

Galerie de Gang op afspraak. Tel. 015-136174.

Richer Systems

*Adviesbureau voor Informatica en Automatisering
Bemiddeling van Contacten met de Tsjechische Republiek
Tolk- en Vertaaldiensten*

Ervaring met handelsbemiddeling, selectie van geschikte partners en oprichten van joint-ventures op het gebied van confectie, textiel, informatica (hardware en software) enz.

Met behulp van een netwerk van meer dan 100 vertalers kan Richer Systems vertalingen verzorgen uit het Tsjechisch in het Nederlands, Engels, Duits enz. en andersom.

Voor verdere informatie contact opnemen met:

Richer Systems
t.a.v. dr. J. Chudáček
Populierendreef 218
2272 GZ Voorburg

Telefoon: 070 - 387 33 46
Fax: 070 - 386 50 13

Van de boekenplank

Europese en Boheemse kastelen.

Bij uitgeverij "Fibula" verscheen een groot opgezet werk "Kastelen in Europa" met ruim honderd foto's, grotendeels in kleur (44 blz., prijs f 60,-). De auteur Dobroslav Libal werd geboren in Praag, waar hij middeleeuwse architectuurgeschiedenis studeerde. Reeds eerder publiceerde hij o.m. over de architectuur in Praag. Het is dan ook geen wonder dat veel meer dan in vergelijkbare werken aandacht wordt besteed aan Tsjechische en Slowaakse kastelen. De hoofdstukken zijn ingedeeld naar de eeuwen, waarin de kastelen zijn gebouwd, van de middeleeuwen tot het midden van de negentiende eeuw. De bouwgeschiedenis en locatie van de onderscheidene kastelen staan in dit boek centraal, terwijl veel minder aandacht wordt besteed aan de families die de kastelen hebben bewoond. In het rijk geïllustreerde boek trof ik ongeveer 25 foto's aan van Tsjechische en Slowaakse kastelen waaronder bekende namen als Křivoklát, Konopiště, Karlštejn, Pernštejn, Pardubice, Litoměřice, Trenčín en Hradec Králové.

De burcht Karlštejn.

Enkele citaten: "Kenmerkend voor de laatmiddeleeuwse tijd is, dat niet de koningen, maar de machtige edellieden het initiatief namen voor de bouw van verdedigingswerken. De familie Rýzmbek uit West-Bohemen was de op één na machtigste familie na de Perštejns. Zij lieten ten noorden van Klatovy in West-Bohemen de monumentale waterburcht Švihov bouwen. Švihov werd tussen 1490 en circa 1510 versterkt en is ongetwijfeld één van de opvallendste waterburchten van Europa..." (pag. 144). Wat de invloedrijke familie Perštejn betreft, deze had haar hoofdzetel in het kasteel met dezelfde naam in het district Ždár nad Sázavou. Het complexe kasteel maakt een zeer schilderachtige indruk.

Bohemen, dat aan alle kanten werd omringd door bergen, die bedekt waren met hoge, bijna ondoordringbare bossen, vormde overigens een natuurlijke vesting. Het enige kwetsbare punt lag aan de Zuidelijke grens van Moravië. Vandaar de vroege belangstelling van Boheemse heersers voor verdedigingssystemen. Koning Ottokar II (1253-1278) liet dan ook verschillende kastelen bouwen, waaronder het bekende Křivoklát.

In Bohemen, aldus de schrijver, was sprake van Romeinse, Byzantijnse en mogelijke islamitische invloeden, die door de kruisvaarders naar Europa waren gebracht. De koningsleden van Ottokar waren veruit superieur aan de Europese steden in die tijd door hun niet-middeleeuwse opzet en doordat de verdedigingssystemen alle even grondig en complex waren gebouwd.

Uiteraard komt ook het bekende kasteel Karlštejn bij Praag ter sprake, gebouwd door de befaamde keizer Karel IV. De kracht van het kasteel lag in de keuze van de plek en de dikte van het metselwerk, waardoor het een belegering van de hussieten kon doorstaan.

Slowakije heeft ook veel kastelen en versterkte steden. De inval van de Tataren was één van de factoren die de kasteelbouw in Slowakije stimuleerde.

Bekend is uiteraard ook het tussen 1423 en 1437 gebouwde kasteel aan Bratislava, dat men vanaf de Donau in de hoogte ziet liggen. Het diende als paleis en als reusachtige vesting. Het heeft 6 tot 7 meter dikke muren met bastiontorens!

Gedurende de Dertigjarige Oorlog werd Bohemen steeds belangrijker. Tegelijkertijd werd duidelijk, dat de verdedigingswerken ontoereikend

Bratislava vanaf de Donau.

waren. Dit geldt zelfs voor de citadel van Praag.

Schrijver schenkt o.m. ook aandacht aan het hussietencentrum Tábor, een stad, die in 1420 door de hussieten werd gesticht en lang tijd een belangrijk verdedigingswerk vormde. Ik kan slechts enkele van de behandelde onderwerpen aanstippen. Ik hoop dat voldoende naar voren is gekomen, dat de Europese burchten nu als cultuurmonument alle bescherming verdienen, in West- en Oost-Europa.

Peter Krug

Milena Jesenská.

Bij het Modern Antiquariaat Van Gennep in Amsterdam aan de Nieuwezijds Voorburgwal 330 te Amsterdam is voor de prijs van f 7,90 de engelstalige uitgave verkrijgbaar van een biografie die gepubliceerd is over Milena Jesenská. Het betreft "Kafka's Milena" geschreven door haar dochter Jana Černá.

Ik breng dit boek gaarne onder de aandacht. Het geeft namelijk een indringend portret van een van de meest prominente Tsjechische vrouwen in de periode tussen de twee wereldoorlogen en biedt tegelijkertijd een fascinerend beeld van de omwentelingen in het Praagse interbellum.

Milena Jesenska: eigenzinnig, vooruitstrevend, dynamisch, flamboyant en gepassioneerd. Befaamd journaliste, feuilletonschrijfster en vertaalster, doch bij velen 'helaas' nog het meest bekend vanwege haar (correspondentie) relatie met de schrijver Franz Kafka.

In vogelvlucht een aantal mijlpalen uit haar leven: Milena Jesenská wordt in 1896 in Praag geboren als dochter van een hoogleraar tandheelkunde, praktizerend tandarts en kaakchirurg. Haar jonge jaren staan in het teken van het verzorgen van haar zieke moeder die overlijdt als Milena dertien jaar is. Zij behoort tot de eerste groep Tsjechische meisjes die het Minervagymnasium in Praag bezoekt. Reeds in die tijd valt zij op door haar emancipatoire houding. De vier jaar oudere schrijver Jan Kocišek herinnert Milena en haar vriendin als volgt: "Just then two young girls stroll by, arm in arm. They are both something to look at. The first Prague girls to give themselves a deliberately boyish look. Their style is perfect. Their hairdos are modeled on the English PreRaphaelites; they are as slender as willow withes, and their is nothing petit bourgeois about their faces or figures. They are probably the first Czech girls of the prewar generation to extend their world from the Czech promenade on Ferdinand Street to the Na Příkopě corso, thus making contact with the younger generation of German literati. They are genuine European women, a sensation!"

Haar vader dwingt haar medicijnen te studeren maar dat blijkt geen succes te zijn. Dit is slechts één voorbeeld van de onderlinge botsingen die voortkomen uit het feit dat Milena's gedrag en opvattingen totaal niet overeenkomen met die van haar dominante vader. In het koffiehuis Arco komt zij in contact met de kring van Duits-Joodse schrijvers (Werfel, Brod, Kafka, Polak, Kisch e.a.). Haar vader die een fervent nationalist en antisemiet is, is sterk gekant tegen haar huwelijk met de tien jaar oudere Joodse literatuurcriticus Ernst Polak. Slechts op voorwaarde dat Milena met Polak naar Wenen verhuist gaat hij accoord met het huwelijk. In Wenen ontspoord haar huwelijk zeer snel en is zij verplicht in haar eigen onderhoud te voorzien. Om die reden begint ze met journalistiek werk voor in Praag verschijnende Tsjechischtalige kranten en tijdschriften.

Onder de indruk van de literaire uitgaven van Franz Kafka vraagt ze in 1919 zijn toestemming om een paar van zijn verhalen in het Tsjechisch te mogen vertalen. Dit vormt het begin van een correspondentie tussen beiden die vier jaar zal duren. De laatste brief van Kafka aan Milena Jesenská die bewaard is gebleven dateert van eind december 1923, een half jaar voor zijn dood. Kafka's deel aan de briefwisseling is in 1952 voor het eerst uitgegeven onder de titel "Brieven aan Milena". Jesenská die model stond voor het personage Frieda in

'Černá's impressive memoir'
THE TIMES LITERARY SUPPLEMENT

Kafka's Milena

BY HER DAUGHTER
JANA ČERNÁ

het boek "Het Slot" werd door Kafka ooit omschreven als "living fire".

Na haar scheiding van Polak gaat Jesenská in 1924 samen met graaf Schaffgotsch naar Dresden om een jaar later definitief naar haar geliefde Praag terug te keren. Verkerend te midden van de Praagse intelligentsia en kunstenaars van Devětsil neemt haar journalistieke carrière een hoge vlucht en werkt ze onder andere voor Národní listy. Ze trouwt in 1926 met de architect Jaromír Krejcar. Hun woning wordt het middelpunt van het Praagse culturele leven. Uit dit huwelijk wordt een dochter geboren, Jana Černá. De complicaties bij de zwangerschap leiden uiteindelijk tot een jarenlange morfineverslaving en een stijve rechterknie waardoor ze mank wordt.

In 1931 wordt ze lid van de Communistische Partij en gaat ze schrijven voor Lidové Noviny en diverse communistische bladen. De schowprocessen in Moskou in 1934 doen haar betreurden dat ze ooit toegetreden is tot de Partij. Ook haar tweede huwelijk mislukt en haar verslaving is er mede de oorzaak van dat haar creativiteit opdroogt en ze besluit zich uit het openbare leven terug te trekken.

Met de hulp van een Joodse vriend en latere partner Evžen Klinger en een oude vriend uit haar eerste journalistieke jaren klautert zij weer uit het dal. Jesenská groeit uit tot een vindingrijk schrijfster van reportages en doet frequent verslag van de Duitse oorlogs-dreiging. In deze periode verdiept ze zich intensief in de problemen die in Sudetenland spelen. Veel aandacht krijgt in 1938 haar artikel "Germans against Czechs - Czechs against Germans - an alas! Czechs against Czechs". Zij is medeoprichtster van het eerste illegale blad en organiseert een vluchtlijn via het nog niet bezette Polen voor Joden, Duitse emigranten en Tsjechoslowaakse militairen. Eind 1939 wordt Jesenská door de Gestapo gearresteerd. In het vrouwen-concentratiekamp Ravensbrück overlijdt ze op 17 mei 1944 aan de gevolgen van een verkeerd uitgevoerde bloedtransfusie.

"Kafka's Milena" is in 1988 verschenen bij uitgeverij Souvenir Press in London. Oorspronkelijke Tsjechische titel: "Adresát Milena Jesenská", uitgebracht in 1969. Vertaald uit het Tsjechisch door A.G.Braine. Het boek bevat ook een aantal foto's en telt 160 bladzijden.

Jana Černá (1928-1981) is niet de enige die het levensverhaal van haar moeder aan het papier toevertrouwde. Twee andere vrouwen deden dat eveneens. Margarete Buber-Neumann die Jesenská in 1940 in het concentratiekamp leerde kennen, publiceerde een verslag van de gesprekken die zij met Milena in het kamp voerde. Dit boek is onder andere in het Engels verschenen als "Milena: the story of a remarkable friendship", Schocken Books, 1988. De uit Brno afkomstige Alena Wágnerová schreef "Milena Jesenská. Alle meine Artikel sind Liebesbriefe". Deze publicatie is uitgegeven door Bollmann Verlag.

Marijke van den Wijngaard

Miep Diekmann.

Eind januari werd Miep Diekmann 70 jaar. Naast felicitaties van Nederlandse vrienden uit haar 50-jarige loopbaan in de jeugdliteratuur kwamen er ook gelukwensen van Tsjechische en Antiliaanse schrijvers. Jarenlang was Miep Diekmann namelijk coach voor beginnende schrijvers op Curacao en Aruba, omdat zij vond dat de Antiliaanse kinderen naast Nederlandse boeken ook literatuur in hun eigen taal moesten hebben. Daarnaast zorgde zij ervoor dat tal van Tsjechische schrijvers in het Nederlands werden vertaald en Nederlandse boeken in het Tsjechisch. In Nederland heeft zij voor haar eigen boeken vaak moeten vechten tegen de vooroordelen van ouders, leraren, kerk en bibliotheek. Maar haar doelgroep, de oudere jeugd, leest haar niets verhullende boeken al een halve eeuw stuk.
(uit de Telegraaf van 28 januari 1995)

Johannes Sugito

RECREA
Op vakantie?
RECREA heeft vakantie woningen, pensions en hotels in Nederland, Duitsland en Tsjechië.
Voor info: RECREA
Heerderweg 70 Tel. 05780-13992
8161 BN EPE Fax 05780-14145

Reisdienst

Tol op Tsjechische wegen

In het ANWB ledenblad Kampioen van maart lezen wij dat de Tsjechische regering begin van dit jaar een tolplicht heeft ingevoerd. Voor het gebruik van snelwegen en bepaalde autowegen moet men een tolvignet kopen, die op de voorruit bevestigd moet worden. Het vignet kan men bij de Tsjechische grensposten en bepaalde benzinestations kopen en kost voor personenautos en motoren ca. 27 gulden. Het niet hebben van een vignet kan een boete opleveren van ca. 320 gulden. De trajecten waar tol betaald moet worden zijn:

- Snelweg D1 van Praag naar Brno, die nog een stukje verder gaat in de richting Olomouc en ook op de aansluitende autoweg nr. 46, tot aan Olomouc.
- Autoweg nr. 35 van Olomouc naar Mohelnice.
- Een stuk snelweg op autoweg nr. 4 van Praag naar Strakonice.
- Snelweg D5 van Praag richting Plzeň en een kort stukje snelweg op de aansluitende autoweg nr. 5 naar Plzeň.
- Een stuk snelweg op autoweg nr. 6 van Praag naar Karlovy Vary.
- Een stuk snelweg op autoweg nr. 8 van Praag naar Teplice.
- Autoweg nr. 10 van Praag naar Turnov.
- Snelweg D11 van Praag richting Hradec Králové.

Tsjechische bijdrage voor onze watersnood

Mevrouw Klara Bohacek van het bureau InterBohemia uit Maasbree, die bemiddelt in de verhuur van vakantiehuizen in Tsjechië, ontving van een van haar verhuurders, de heer Konopásek uit Praag, de volgende brief: "Met veel zorg en medeleven volg ik de situatie in Nederland. Ik veronderstel dat ook enkele van mijn cliënten getroffen zijn door de overstromingen. Daarom verzoek ik u om namens mij 50 gulden aan de slachtoffers van deze overstromingen over te maken". Te bedenken dat gezinnen in Tsjechië van 350 gulden per maand moeten rondkomen, heeft dit gebaar ons diep ontroerd. Het weinige wat deze mensen hebben, zijn zij bereid te delen. Aldus de Telegraaf van 11 februari.

De heer Konopásek verhuurt een 6 persoons bungalow in Vrane nad Vltavou, een dorpje gelegen in de groene heuvels van het prachtige Moldauidal en slechts 15 km van Praag. Het is een nieuwe bungalow, aan de bosrand op een helling met fraai uitzicht over het rotsige dal van de Moldau. Ruime tuin met terras en zitje. Geïnteresseerden in het huren van deze bungalow kunnen contact opnemen met InterBohemia in Maasbree, tel. 04765-3812.

Snotter business

'Iedereen steekt zijn neus in mijn zaken.'

'Overdrijf je niet een beetje?'

'Helemaal niet. Ik heb een zakdoekenfabriek.'

* Antonio Ferreira

Kunstkenners

Twee jongens keken in een museum naar een abstract schilderij. Plotseling zei de een tegen de ander: 'We moeten hier weg, straks denken ze nog dat wij het gedaan hebben.'

Ursula Weckemann

Het maandelijks uitgeven van de Ledenbrief kost de VNTS een flinke duit. Door advertenties kunnen wij deze kosten drukken en u bereikt daarmee een gericht publiek in een oplaag van + 750 exemplaren. Onderstaand onze tarieven:

1/16 pag.	f 16,50;	5 nrs.	f 80,=;	10 nrs.	f 155,=
1/8 "	f 22,--;	" "	f 105,=;	" "	f 205,=
1/4 "	f 33,--;	" "	f 160,=;	" "	f 315,=
1/2 "	f 55,--;	" "	f 265,=;	" "	f 510,=
hele pag.	f 93,50;	" "	f 450,=;	" "	f 850,=

Voor nadere inlichtingen: Secr. V.N.T.S., Nieuwendamlaan 274, 2547 JR DEN HAAG. Tel. 070-3258679.